

DOMOLJUB

Glasilo Jugoslovanske Kmetске Zveze

Izhaja vsako sredo ob 5. uri zjutraj. — Cena mu je 30 K na leto. —
Za inozemstvo 50 K.
Posamezne številke se prodajajo po 1 K.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Nevaren položaj.

Zdi se, da se naša država nahaja v najnevarnejšem položaju, odkar obstoja. Voditelj hrvatskih kmetov Stjepan Radić se trmasto drži v Zagrebu in zahteva samostojno hrvatsko republiko, ki naj bi ostala kot zvezna država v združenih jugoslovanskih državah. Vsled tega Radićevega odpora se je v zadnjem času v Belgradu silno okrepila misel ustanoviti Veliko Srbijo, ki naj bi obsegala Srbijo, Macedonijo, Bosno, Hercegovino, Dalmacijo, del Slavonije in Vojvodino. Po teh relesrbskih načrtih naj bi Hrvatje v basovini hodili svojo pot in tudi Slovenci bi bili o tem izročeni svoji usodi.

Kakšne bi bile posledice? Na Hrvatskem bi pač proglasili kakšno kmetško republiko, ki bi jo od vseh strani objemale velikosrbske klesče, ogromno število Hrvatov v Bosni, Dalmaciji in Vojvodini bi ostalo v Veliki Srbiji, kjer bi še bolj netili večno sovraštvo med Srbi in Hrvati in Balkan bi postal kotel, v katerem bi zopet neprestano vrelo in bi končno eksplodiral kot je v usodnem letu 1914, kar ne bo v korist ne Veliki Srbiji, niti mali Hrvatski, pač pa v ogromno obojesrbsko škodo.

Kaj pa s Slovenci? Morda bi boljševiski elementi z nasiljem proglasili za kratek čas tudi kakšno republiko po žalostnem ruskem vzorcu, v splošni zmedi in neredu bi bilo uničeno vse naše gospodarstvo, kot je bilo dosedaj še povsod, kjerkoli so zavladali, čeprav za malo časa, komunisti. Konec tem neredom bi naredila na Kranjskem Italija, na Štajerskem Avstrija, v Prekmurju Mažarska — in Slovenije bi več ne bilo. Z dežja bi prišli pod kap.

Vsa ta kolobocija, ki sedaj vlada v državi, pa je sad liberalne nasilne centralistične politike. Ko ne bi liberalna vlada po Hrvatskem tako pridno vihtela batin nad hrvatskim kmetom in ko ne bi tako neusmiljeno butala s puškinim kopitom v njegov hrbet, bi Radić ne bi nikdar dobil na Hrvatskem te moči, katere ujetnik je predvsem on sam in katere se on nič manj ne boji kot njegovi nasprotniki. Pribičević je z vso silo hotel vse državne strune iz Zagreba, Ljubljane in Sarajeva napeti na belgrajske citre — pri

čemer so mu navečjo korajžo dajali slovenski liberalci — pri tem pa so strune popokale in citre so razdejane.

Ko bi pa belgrajski gospodje takoj v začetku poslušali pametne nasvete Slovenske Ljudske stranke, naj se da vsem pokrajinam primerna avtonomija, samouprava, bi imeli za sabo ogromno večino jugoslovanskega naroda, in v državi bi vladal mir in red.

Za Slovence pa mora veljati geslo: Edinstvo države mora ostati nedotaknjeno — sicer postanemo zlasti Slovenci gospodarsko in politično žrtev svojih grabežljivih sosedov, ki komaj čakajo, kdaj bodo izmogli iz nas še te krajcarje, ki nam jih ni še požrl davčni moloh. Liberalnim in radikalnim gospodom pa kličemo: nikar ne razdirajte države s centralističnim dinamitom, ravno tako pa svetujemo Radićevcem: nikar ne razdirajte države in hrvatsstva s svojimi pretiranimi zahtevami.

Rešitev države pa leži v sredi: v čim najširši samoupravi posameznih pokrajin.

Zato Slovenska Ljudska stranka ne odneha niti trenotek v boju za avtonomijo.

Slovenska kmetijska družba.

Nasprotni listi, zlasti tudi »Kmetijski list«, razširjajo o občnem zboru Kmetijske družbe, ki bi se imel pretekli mesec vršiti, zavita poročila v svet. Samostojneži se delajo posebno tepe in hočejo krivdo od sebe odvaliti. Ti možakarji so lansko leto mirnega srca razbili občni zbor, celo leto so po občnih zbora podružnic Kmetijske družbe razgrajali in preprečevali občne zборе. Sedaj se pa nekako užaljeno čudijo, da je glavni odbor Kmetijske družbe občni zbor preklical. Glavni odbor se je postavil na čisto pravilno stališče, da se glavni občni zbor ne more vršiti, ako ne morejo biti na njem zastopane vse podružnice po svojih zastopnikih. Podružnice se pa ne bi mogle tega občnega zbora udeležiti, ker so samostojneži s svojo surovostjo in neprimerno nasilnostjo občne zборе razbijali in reden potek onemogochali. Toliko nasilja, nepravilnosti in zahrbtnosti se že davno ni izvršilo, kakor ravno po samostojnežih na raznih občnih

zbora. Potem so pa še tekli kakor majhni otroci k deželnemu predsedniku in tam po samostojnem »kmetu« doktorju prosili, naj deželni predsednik nasilnim potom poseže v avtonomno društvo, ki ga ne sme in ne more prav nič brigati. Prav je odgovoril predsednik Kmetijske družbe deželnemu predsedniku, rekoč: »Samostojneži« bi bolje storili, da bi svojim pristašem naročili, naj po deželi ne razbijajo in ne delajo na občnih zbora podružnic nasilja.

Tudi mi jim dajemo ta svet in bo mirna Bosna. Če pa »samostojneži« nekako namigujejo, češ da bi se mi bali stopiti na občni zbor, jim odkrito razodenemo, da imamo mi najmanj 150—200 glasov večine. Teh glasov pa nismo pridobili kakor so svoje samostojneži, katerim so razni bogataši in verižniki kar za stotine članov vplačevali članarino, ne da bi posamezniki za to kaj vedeli. Naši člani so sami pristni kmetje, ne pa razni šribarji in mestni doktorji, ki so pri občnih zbora korakali s samostojnimi. Če uredništvo »Kmetovalca« toži, češ da politika ne spada v Kmetijsko družbo, inu damo v tem oziru popolnoma prav. Vprašamo ga pa, kdo je politiko v družbo zanesel, če ne »samostojneži«, ki so zahrbtno hoteli vreči pristaše Kmetijske Zveze iz družbe? Vprašamo dalje, zakaj niso »samostojneže« opomnili, ko so prihajali po informacije, koliko članov imajo posamezne podružnice in se nato priglaševali pri tajništvu cela kopice članov, da bi naše preglašovali, da zanašajo s tem najčistejšo politiko v strokovno kmetško organizacijo? Kdo je ustanavljal celo število novih podružnic iz zgolj političnih namenov, če ne samostojneži? Po toči je prepozno zvoniti. — Glede kompromisa pa naj bodo samostojneži prav tiho. Mi ga nismo zahtevali in nikdar prosili zanj. Pri glavnem odboru je predlegal liberallec Petovar, naj se skuša za občni zbor doseči kompromis. Lansko leto so »samostojneži« neposredno pred občnim zborom sami po ovinkih prosili za kompromis. Letos se pa nekako na prsa tolčejo, kakor da je miren dogovor neka sramota, dasi so oni sami v veliki manjšini. Mi smo mnenja, da bodi Kmetijska družba strokovna zastopnica in organizacija kmetškega ljudstva. Politiko so zanesli vanjo samostojneži, ki hočejo iz nje napraviti svojo strankarsko organizacijo. Te namere

domo pa mi samostojnim škricem temeljito prekrizali. Vlado pa svarimo pred našim, za katero moledujejo »samostojneži«. Vlada ima v svojem delokrogu dovolj posla, v avtonomne korporacije pa si naj ne drzne na pritisk političnih bahačev vtikati prstov.

V boj proti katoliški Cerkvi.

Boj proti katoliški Cerkvi in katoliški veri se je pričel v naši državi z vso silo izvajati.

»Narodna Politika« poroča: »Pribičevićeva uporaba srbskega šolskega zakona, posebno glede veroučaja na osnovnih šolah, se je začela v Vojvodini strogo izvrševati. Mislili smo, da pojde ta grenki kelih mimo nas, ker daje pogodba, ki jo je bila sklenila Srbija s sv. stolico, katoliškim škofom pravico, da sami imenujejo veroučitelje na osnovnih šolah, bodisi že laike ali duhovnike, ki so v vsakem slučaju odgovorni cerkvenim oblastem. Toda Pribičević se na to ne ozira. On dela vse na svojo roko — mimo parlamenta. Izziva krščansko ljudstvo in drvi po krivih potih v pogubo. V Vojvodini dejansko mečejo duhovnike iz šol proti vsakemu pravu in volji naroda.«

Katoliški Slovenci, strnimo svoje vrste! Pribičević pripravlja tudi za Slovenijo protikatoliške naredbe. Čaka le še, da svobodomiselnih časopisi dovolj prekvasijo naše ljudstvo z brezverstvom in sovraživom do Cerkve in tako zmanjšajo odporno silo našega naroda.

Naše delo: poglobitev katoliških organizacij, verskih in izobraževalnih, neumoren boj proti najstrupenejši duševni kugi, svobodomiselnemu časopisju ter apostolsko delo za katoliški tisk.

Zlat pregovor.

»Moli in delaj!« Ta zlati rek so poznali stari Rimljani že mnogo let pred Kristusovim rojstvom. Vsi narodni pregovori pa so resnični, ker slone na dejanskih življenjskih izkušnjah. Ali zdi se, da gre človeštvo mnogokrat le prerado mimo načel, katere si je samo postavilo po viharnih bojih in bridkih prevarah. In potem se oglašajo obupni klici: Nazaj!

Zdi se, da je treba danes posebno naglasiti pravi pomen gornjega pregovora in pokazati njegovo pravo vsebino in jedro. — Današnje človeštvo se deli v dva tabora: Eni molijo, se zanašajo samo na božjo pomoč in ničesar ne delajo. Drugi so končno zavrgli vero v Boga in posmrtno življenje. Zato ne molijo, delajo pa v javnosti z vso paro in z vsemi silami tako, da se pod njihovimi miselnimi zasutki maje ves svet. Prvi kot drugi so šli mimo pregovora, ker so izpustili veznik »in«. Kdor samo moli, pa ne dela, je storil prav tako napako kot oni, ki le dela, za Boga in njegovo postavo pa se zmeni toliko, kot za lanski sneg.

Ako hočemo članek razumeti prav, moramo vedeti, da pod »delom« tu ni razumeti opravljanja navadnih dnevnih stanovskih po-

klicnih dolžnosti, marveč udejstvovanje vsakega posameznika v javnem političnem življenju. Brez dvoma je danes politika ono široko polje, na katerem se z državno odloča obojem usoda posameznika. Zato sledi iz tega dolžnost, da se vsak posameznik za politiko ne le zanima, marveč, da zastavi vse svoje sile in moči za to, da se politika razvija v ono smer, v kateri se mu zdi, da bo morala nujno roditi največje obče koristi. — Kako žalostno je v tem oziru pri nas! Kako malo politične zavesti, kako malo darežljivosti, kako malo požrtvovalnosti, kako pomanjkanje politične izobrazbe in jasnosti. Može, ki sicer vedno gozdružajo čez istinito neznosni gospodarski položaj slov. delavnega ljudstva, se v odločilnih hipih umikajo s pozorišča, češ: »Bodo že brez nas naredili! Pa Bog bo naredil, da bo prav!« O, res! Brez nas in vas bodo naredili! Pa ne samo to! Tudi zoper nas in vas bo njihovo delo! Tedaj bo krik in vik zastoj! Je že prav, da zaupamo v Boga in Njegovo pomoč. Toda brez našega sodelovanja te pomoči ne bo. Brezbržnost tam, kjer je tebi samemu v gromotno in duševno škodo, Bog ne bo podpiral, ker je taka malomarnost greh. Saj vendar pravi pregovor: »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.« Tako je! Dokler bo slovenski kmet brezbržen, dokler bodo slovenski fantje, ki so zapustili ljudsko šolo, pozimi po pešeh dominanti, španali in volkali, mesto, da bi obiskovali gospodarske, zadrugne in socialno-politične šole, toliko časa bodo drugi odločali in pisali življenja tek in strugo slovenskemu kmetu! Pa brez dvoma! Ako hočeš udariti, moraš vedeti kam in kako. Kako boš v politiki udaril, če jo ne poznaš, ker se ne brigaš, če prepuščaš vsa vprašanja razvoju časa, mesto, da bi sam odločno in ob vsaki priliki ter priložnosti posegel v politični vrtnec sedanjega časa, ki kuje načela in načrte za cele bodoče veke? Kmetje! Ne samo kose in motike! Tudi na političnem poprišču je treba danes zavhati rokave, pljuniti v roke in poprijeti prav za res. Ne velja to samo za tega ali onega. Za vse! Mi, ki se borimo za Kristova načela v javnem življenju, moramo postati glasnejši od naših nasprotnikov!

Odpadniki od vere in Boga delajo. Noč in dan polagajo mine katoličanstvu. Hudi so in tudi odločni. Naši ljudje napram njim so pa silno krotki, kot je pisano: »Otroci tega sveta so lažji kakor otroci božji.« Delo svobodomislecev je že sojeno in obsojeno, ker so zavrgli božjo postavo. Oni ne molijo. V delu in požrtvovalnosti pa naj bodo nam v zgled.

Položaj slovenskega delavnega ljudstva je tak, da moramo vsi na plan. Od juga vejejo strupene sape centralizma in kulturnega boja. Centralizem, v katerem bo osredotočena vsa oblast v Belgradu, pomenja za nas gospodarsko in kulturno smrt. Kulturni boj nam obeta vzeti najdražje svetinje naših dedov in pradedov, katoliško vero. Kaj naj stori slovensko ljudstvo? Ali naj moli? Ali naj dela? Ne eno, ne drugo! Slovensko ljudstvo naj moli in dela, ker tako bo Bog z nami! —

France Z.

Iz tajništva JKZ.

4. januarja je bila seja načelstva Jugosl. Kmetске zveze. Na dnevnem redu so bile zelo važne točke. Glavne sklepe bomo javili Kmetškim zvezam potom okrožnic. Načelstvo poziv-

lja vse okrajne Kmetске zveze in njih podružnice, da se v novem letu posvete znova z vso vztrajnostjo organizatoričnem delu. Povsod so naj vrše redne seje, prireajo sestanki in shodi. Pri seji se je načelstvo bavilo tudi z važnimi gospodarskimi in zadrugnimi vprašanji. Sprejet je bil med drugim tudi oster protest proti zahtevi Italije, da se dovoli prost izvoz italijanskega vina v našo državo.

Načelstvo Jugoslovanske Kmetске zveze je naročilo svojim poslancem, da zastavijo vse moči, da se dovoli prost izvoz živine v tuje države.

Soglasno je bila sprejeta zaupnica Jugoslovanskemu klubu za njegovo dosedanjo taktiko.

KOLENDAR JUGOSLOVANSKE KMETŠKE ZVEZE ima vse važne podatke, ki jih rabi kmetovalec v vsakdanjem življenju, posebno pri svojih kupčijah. Poleg tega ima veliko praznega papirja za razne zapiske. Cena mu je samo 12 kron in se naroča pri Jugoslovanski kmetški zvezi, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna. Kalendar je pravkar izšel.

Sestanek zaupnikov »Kmetško zveze« v Kranju. V ponedeljek, dne 17. januarja 1921 ob 11. uri dopoldne bo sestanek zaupnikov »Kmetške zveze« zt kranjski okraj v »Ljudškem Domu« v Kranju. Povabljeni so tem potom vsi zaupniki, da se ga točno udeležijo.

Poziv vsem Kmetškim zvezam!

Sedaj je najugodnejše čas najobširnejše agitacijsko in organizatorično delo. Vse Kmetške zveze naj imajo v januarju in februarju svoje občne zборе. Določijo naj svoj delavni program za celo leto. O sejah naj pošiljajo vse Kmetške zveze redna poročila tajstvu Jugosl. Kmetške zveze. — Tajništvo Jug. Km. Zveze.

Iz tajništva SLS.

— Vedstvo Slov. ljudske stranke je imelo v torek, 4. januarja, svojo sejo v Celju v hotelu »Pri belem volku«. Člani vodstva se od vseh strani prišli. Zborovanje se je začelo ob 9. uri dopoldne ter se je popoldne nadaljevalo in končalo ob 7. uri zvečer. Predsedoval je načelnik stranke poslanec dr. Korošec, ki je izčrpno poročal o notranjepolitičnem položaju v naši državi. Podal je jasno sliko o razvoju dogodkov v naši ustavotvorni skupščini od njenega početka, o začasnem poslovanju, o razmerah in pogajanjih med strankami, o politiki naše stranke in Jugoslovanskega kluba. Po tem poročilu je bila soglasno sprejeta resolucija: »Vodstvo SLS, zbrano na svoji seji v Celju dne 4. januarja, izraža Jugoslovanskemu klubu svoje zaupanje in popolnoma odobrava njegovo taktiko.« Nato se je razpravljalo o nekaterih vprašanjih (zlasti o vprašanju monarhije in republike) ter se je enoglasno ugovarilo, da vlada v stranki v presojanju teh vprašanj popolna stoznost, ki bo našim nasprotnikom temeljito skalila veselje, katero bi imeli nad kakim razcepom v stranki. Na vrsto so prišla vprašanja o strankinem časopisju, o organizaciji in druge važne zadeve. Zbor strankinega vodstva je nudil sliko sloge in svežosti, ki vlada v naši stranki in nam daje jamstvo, da bo Slov. ljudska stranka dosledno delovala po svojem programu za blagor naroda in države.

Iz Kmetских Zvez.

Dne 3. t. m. se je vršil na Raki pri Zadnji ponedeljek se je vršil na Raki pri Krškem sestank delegatov kmetских zvez iz občin Krško, Sv. Križ, Kostanjevica, Št. Jernej, Raka, Studenec. Ta shod je bil po svoji stvarnosti in zrelosti razgovora, po celem svojem tonu in razpoloženju, ki je vladalo na njem, prava politična novost na Dolenjskem in je zapustil pri vseh udeležencih izvrsten utis. Pokazal je, da so se Dolenjci od zadnjih volitev sem veliko naučili in nam daje zadoščanje, da tudi oni politiko SLS popolnoma odobravajo. G. poslanec Sušnik je našel s svojim poročilom o polit. položaju, o boju Jugoslovanskega kluba za poslovnik, o njegovem postopanju v zadnji krizi in o stališču stranke izza volitev sem čitatno odobravanje. Zborovalci so izrekli popolno zaupanje poslancem. Več govornikov je povdarjalo, da je vinogradništvo edini vir dohodkov za Dolenjsko in zahtevalo, da se mora boriti stranka z vsemi sredstvi proti uvozu italijanskih vin in za carine prost izvoz. Nadalje se je zahtevalo, naj izdelava stranka obširen načrt združno-gospodarske organizacije po vsej Sloveniji. Zborovalci so izrekli svoje zadovoljstvo z »Domoljubom«, ki naj se po možnosti razširi in ki naj posveča veliko pozornosti gospodarskim vprašanjem.

Velik poučen tečaj v Kamniku.

Dekanijski odbor SKSZ v Kamniku pripravlja velik poučen tečaj za fante iz cele dekanije. Vršil se bo tri dni in sicer 24., 25. in 26. tega meseca. Predavanja bodo zelo poučna, nekatera nalašč za naše kmetске fante, druga se bodo nanašala na krščanska načela in tudi na razne organizacije. Govorniki bodo po večini iz okraja samega, nekateri bodo prišli iz prijaznosti tudi iz Ljubljane. Poleg predavanj je na sporedu vzorna gledališka predstava društvenega odra iz Komende, dalje krasne skioptične slike in vzorno petje narodnih pesmi.

Te dni smo razposlali vsem našim društvom in tudi vplivnim osebam podroben načrt in natančna navodila glede nameravane tečaja. Prosimo vse bravce »Domoljuba« in druge, zlasti naše fante, da se takoj lotijo živahne agitacije v društvih in od osebe do osebe privedejo tiste dni častno število naših fantov v Kamnik.

Društva in odseki naj udeležencem tudi gmočno priskočijo na pomoč. Saj stroškov ne bo drugih kakor skupen voz, na katerem naj se fante iz svoje fare pripeljejo v Kamnik in kosilo, ki bo pa prav poceni. Za prenočitve bi mogli tu preskrbeti le malemu številu oddaljenih fantov. Če bi kdo hotel tu prenočevati, naj se takoj pismo obrne na dekanijski odbor SKSZ v Kamniku.

Na delo za dobro stvar! — Predsednik.

Dvojna mera.

V. zadnjem »Domoljubu« smo pisali o enem izmed glavnih vzrokov današnje draginje, ki je ta, da je par ljudi enostavno določilo, da krona ni več vredna kot 25 par (vi-

narjev). Poglejmo sedaj, kako so merili v Belgradu, ko so zamenjavali črnogorske perperje za dinarje in kako s kronami.

Ze sam način zamenjave krone z dinarjem na temelju tečajev (kurzov) inozemskih borz je popolnoma krivičen in smešen. Mi vemo, da tečaj (vrednost) vsake valute ne prikazuje stvarne vrednosti ampak je le posledica proračunane špekulacije. Če pa k temu prištejemo še nasprotstvo srbijanskih finančnih ministrov do krone in pa, o čemer se že javno govori, o špekulativnem postopanju Srbske narodne banke na škodo krone, potem izgleda ta zamenjava zelo čudno. Znano je, da je avstro-ogrskih kron v prometu za okoli šest milijard. — Nasproti temu pa moramo upoštevati vrednost naših gozdov, rudnikov, železnic, poslopij, državnih zemljišč itd. na ozemlju bivše monarhije, kjer je bilo plačilno sredstvo krona, potem pridemo kaj lahko do prepričanja, da je bila podlaga krone zelo močna in s trdnim temeljem. K temu pa prištejemo še našo pridelovalno moč in pa trgovske račune o izgubi in dobičku (bilance) kakor tudi kupno moč krone na tem ozemlju, potem mora spoznati tudi slepec, da se je z določitvijo, da je 1 dinar vreden 4 krone, zgodila našemu ljudstvu velikanska in pa neopravičena krivica, ki temelji na sili, a ne na dejanski vrednosti. Tako se je postopalo in se postopa z nami! Hočejo nas finančni ministri-rokodelci gospodarsko ubiti in sicer ne enega stanu, ampak vse, v prvi vrsti pa reveže. —

Čisto z drugo vatlom je pa meril ranjki liberalni minister Kosta Stojanović, ko je šlo za zamenjavo črnogorskih perperjev za dinarje. (Pa menda ne zato, ker so dobili demokratije v Crni gori kar 4 mandate?) Tukaj se je čisto jasno pokazala dvojna mera belgrajske vlade. Gori navedeni minister je predlagal, da se da do zneska 5.000 perperov kar 5.000 dinarjev, nad znesek 5.000 perperov pa za vsaka 2 perperja 1 dinar. Marsikdo si bo mislil, da je bil in je črnogorski perper dobro krit z zlatom. Toda temu ni tako. Pred vojsko sta dajali Avstrija in Rusija Crni gori izdatne letne podpore, s katerimi je bil perper precej dobro krit. Toda danes ni več teh dveh držav, zlate zaloge Črne gore pa je odnesel črnogorski kralj Nikita v inozemstvo, kjer jih uporablja za svoj dvor in svoje privržence. Kot temelj in kritje črnogorskega perperja so pa ostale le puste kraške skale in lačno ljudstvo. Kje je neki ostala kupna moč tistega perperja, za katerega se ni nikdo zmenil na borzah ne doma in ne v tujini? V Belgradu so dobro vedeli, da si Črnogorec ne da vzeti tega, kar je njegova last, da si zna to tudi obraniti. Bili so tej dvojni meri brez dvoma vzrok politični motivi. Taka igra je zelo nevarna ureditvi naše države in našemu ujedinjenju. Vemo, da smo bratje, zato naj se z vsemi postopa enako, ne pa z nami tako kot z desetimi bratci.

Zato v interesu ljudstva zahtevamo, da se popravi ta nebratska krivica in da se da kroni tista vrednost, ki ji gre. Če je perper toliko vreden, potem je krona brezdvomno veliko več, da, z ozirom na zamenjavo perperja z dinarjem celo več kot pa sam dinar. Upravičeno zahtevamo, da naj konstituanta vendar že enkrat reši to čez vse pereče vprašanje! Raznim liberalnim in radikalnim finančnim ministrom pa ne moremo zaupati!

Naši mladini! Vsem katoliškim bojovníkom!

IV. NAŠA GESLA.

Voditelji katoliške mladine si ubijajo glavo, kako bi rešili in obvarovali katoliško mladino. Meni se zdi pogrešeno, če nekateri mislijo doseči uspehov s tem, da od mladine kolikor mogoče malo zahtevajo. Najbrže pa bo res ravno nasprotno! Pri katoliški mladini bomo veliko dosegli, če bomo od nje veliko zahtevali, velika misli, velike cilje, veliko dela. Mladina je taka, da bi najrajši osvojila cel svet. Mladina hoče veliko, hoče vse, hoče hitro, njena kri je prožna in polna ognja, treba jo je le vzgojiti. Treba ji je dati pravih gesel in jih ji globoko uklesati v srce.

Za Kristusa. Prvo geslo! Beseda, na kateri visi vse. Sedaj polagoma temelj novi dobi, katero že dolgo napovedujejo pesniki, politiki in sociologi. Od vseh strani vozijo kamenje. Iz nasprotnih vrst čujemo: Kar je kolikaj pošteno mislečega, skupaj! Ob požaru in povodnji ne vprašujemo, kakšne vere so tisti, ki pomagajo! Le nobene verske ozkosrčnosti! Tudi v načelih naj se vpelje proporc (zastopstvo v razmerju števil pristašev).

Gospodje pa ne poznajo besede sv. Pavla, ki jih je zapisal v III. poglavju v svojem prvem pismu do Korinčanov: »Drugega temelja pa ne more nikdo položiti, kakor tega, ki je položen, Kristus. Imenujte to enostransko, recite da je to verska ozkosrčnost, katoliška nestrpnost, praktično neizvedljivo, mi vemo le to, da so si s to taktiko sv. Pavla prvi kristjani svet osvojili.

Tudi danes! Katoliška mladina! Oznam ti duhovno enostransko, tisto duhovno nestrpnost, ki je dediščina vseh takih, ki globoko mislijo, tisto nestrpnost, ki je popolnoma združljiva s krščansko ljubeznijo, tisto nestrpnost, ki ne odneha od načel in ni za en gram, ki pa je do posameznih oseb polna krščanske ljubezni in usmiljenja. Mi imamo prav, mi imamo popolnoma prav, mi edini imamo prav.

Ne bo prišel noben nov Odrešenik več, ne verski, ne politični, ne socialistični ne komunistični. Temelj za novo dobo nam je že dan, Kristus, in sicer Kristus, kakor ga oznanjuje katoliška Cerkev, Kristus katoliških tabernakeljev! In to geslo moraš ti, katoliška mladina napisati na pročelje svojih šol in občinskih hiš in na vrata svojih tovarn. Omnia restaurare in Christo! Vse prenoviti v Kristusu.

Za Marijo! Drugo geslo, na katero mora prisegati katoliška mladina. Mi hočemo veliko. Zahtevamo mnogo. Zahtevamo krepki stoprocentni katolicizem, ki ga nam je dal Bog, da z njim kupčujemo. Zato bo pa tudi od nas več zahteval kot od drugih. Mi moramo, katoliška mladina, čistokrtno katoliško živeti! In to stoji zapisano v drugem geslu: za Marijo! Marija, to je čista katoliška morala, katoliška pravost. In čisto katoliški biti se pravi čeden biti v 6. zapovedi, čeden v 7., čeden v 8. — kot Brezmadežna.

In ves katoliški biti, se pravi tudi katoliška kolena imeti. V prvih časih krščanstva je nastopil krivoverec Pelagij, ki je

ajil milost božjo. Danes zopet grozi, da mora ves svet postati pelagijanski. Povdarja se samo »podrobno praktično delo«. Enostransko in izključno se povdarjajo samo naravne moči. Res je, da moramo trdo in neumorno delati, kot bi bilo vse od našega dela odvisno. Moramo pa se posluževati tudi nadnaravnih sredstev, kot da bi vse Bog sam naredil.

Katoliške mladinske organizacije mora, če hočejo imeti trajnih uspehov, prevečati nadnaravna elektrika milosti kot Marijo. Postati morajo evharistične. Pripravljati morajo svoje zmage na kolenih. Na odru in v telovadnici nas morejo prekositi. Na kolenih nikdar! Pri obhajini mizi nikdar! Pod Marijinim plaščem nikdar!

Tretje geslo velja Petru! Papežu! Slovensko in hrvatsko svobodomiselnost se v zadnjem času prav posebno prizadeva čduhujiti naše ljudstvo papeštvu in Cerkvi. O velikem Benediktu XV., ki je — to priznavajo tudi neprijatelji katoliške Cerkve — naši svobodomiselnosti časopisi ne najdejo dobre besede, obenem hujskajo na napad od edino zveličavne katoliške Cerkve z geslom: Proč od Rima! Ustanovimo si po češkem vzorcu lastno narodno Cerkve. Dobro se zavedajo: kadar nas odtrgajo od papeža in rimske Cerkve, so nas odtrgali od resnice, so nas odtrgali od Kristusa — in naša moč je strta.

Zato je naloga katoliške mladine, da tembolj utrdi vezi med Slovenci in katoliškim Rimom, čimbolj jo skušajo svobodomiselnosti zrahljati, naloga katoliške mladine je tembolj poglobiti prijateljstvo in ljubezen do sv. Cerkve in njenega poglavarja, čimbolj skuša svobodomiselnost časopise netiiti sovražstvo do sv. Očeta. Zakaj: edina naša nepremagljiva moč je Kristus in njegova resnica, te pa ni brez katoliške Cerkve, ne brez sv. Očeta.

Zato bo predvsem katoliška mladina vedno brezpogojno pokorna sv. Očetu, študirala njegove okrožnice in odloke, proučevala življenje in delovanje katoliške Cerkve, ki kot najboljša mati oklepa vesoljni svet in ga napaja z božjo resnico in milostjo.

To so tri gesla katoliške mladine: za Kristusa, za Marijo, za sv. Očeta. Mladina pa naj reče: Amen, to se pravi: tako naj se zgodi!

Da, ljubi prijatelj! Amen, to je glavni povdarek v tem našem razgovoru. Gesla sama ne zadostujejo, treba je moč, ki jih izvršujejo. Resnica sama ni dovolj, treba je moč, ki jo vsikdar in povsod povedo. Naše pravice, ki so zapisane v nebesih, ne zadostujejo, treba je junakov, ki si jih osvoje.

Mladina, to je tvoja naloga. Srčno na plan z vso resnico, ki jo je gnila in lena obzirnost spravila v omare speče cerkve. Treba je streti verige, v katere danes vklepa-jo pravičnost, svobodo in resnico!

Razgled po svetu.

IZ KATOLISKEGA SVETA.

Zagrebski nadškof je izdal okrožnico, v kateri opominja duhovnike in vernike, naj v obrambo katoliških načel, proti katerim se z

vso silo zažanjata svobodomiselnost liberalizem in socializem, snujejo po vseh župnijah verske in izobraževalne organizacije, katere slednje so združene v Hrvatskem katoliškem Savezu. V ta namen se bo pridedil vsako leto dan katoliške akcije. Na ta dan se bodo povsod vršila predavanja o katoliških organizacijah, po cerkvah pa se bodo pobirali prispevki za katoliški Savez. Prvi tak dan katoliške akcije bo de letos, in sicer 2. februarja. Nadškof proroča svojim duhovnikom, naj vso zadevo kar mogoče podpirajo. — Bog dai, da bi se tudi na Hrvatskem temeljito začel globok katoliški pokret, zakaj satanske svobodomiselnosti s polno paro rujejo proti katoliški veri v Jugoslaviji.

Katoličanstvo na Angleškem napreduje. Na angleškem katoliškem shodu v Liverpoolu se je dognalo, da je vojska potisnila v ospredje versko vprašanje zlasti na Angleškem, kjer navdušeni in zmoini lahko nastopajo na javnih mestih, ulicah, parkih kakor glasniki katoliške resnice. V Londonu in drugje imajo posebne, rekli bi, misijonske šole, kjer se uči več kot 300 mož in žena za take javne nastope v verskih vprašanjih. In uspeh? Toliko je gotovo, da poslušne nekaj deset tisoč ljudi teden za tednom katoliške pridige, dočim se preje z verskimi vprašanji sploh niso pečali. V katoliških cerkvah vidiš danes dosti nekataličanov, število konvertitov se množi. Samo v dveh škofijah je bilo lansko leto približno 7000 konvertitov. Cela vrsta odličnih mož je stopila v katoliško Cerkve. Prvi tajnik Zveze narodov v Ženevi ni prostozidar, kakor se je prvotno poročalo, ampak konvertit, ki vestno izpolnjuje svoje verske dolžnosti.

Po naši domovini.

KMETSKA ZVEZA ZA METLIŠKO ŽUPNIJO

ima v nedeljo 16. januarja po prvi sv. maši v dvorani konzuma svoj letni občni zbor. Vsi člani ušjudno vabljeni.

SESTANEK ZAUPNIKOV KMETSKE ZVEZE KAMNIŠKEGA OKRAJA.

Dne 18. januarja bo v Kamniku ob 9. uri dopoldne v »Kamniškem domu« sestanek vseh zaupnikov in predstavnikov Kmetске zveze iz celega političnega okraja kamniškega.

Nihče naših mož naj bi ne izostal, da napravimo enotni načrt za nadaljnje delo po naših stanovskih organizacijah.

Govorniki so zagotovljeni, ki bodo pojasnili današnji položaj. Posestnik Matija Jeraj iz Podgorja bo govoril o raznih obremenitvah kmetškega stanu, predvsem o osebnih dohodnikih. — Vabi vse Okrajna Kmetška zveza.

HRUSICA PRI LJUBLJANI.

Tukajšnje izobraževalno društvo je takoj po vojni oživelo in po notranjem delu pokazalo lepe uspehe tudi na zunan. Poleg lanske slavnosti o priliki blagoslova »Našega doma« je nad vse lepo uspela skrbno pripravljena novoletna orlovska prireditev, pri kateri je prvič sodeloval novoustanovljeni pevski zbor. Lepo izražane telovadne točke Orlov, Orlic in naraščaja kakor tudi lepo petje in raznoličnost sporeda, vse to je ogrelo srca udeležencev. Vemo, da si bo delo v tej smeri pridobilo novih moči, ki bodo pokrepile mlade vrste. — Bridka izguba nas je zadela z nenadno smrtjo Fr. Habiča iz Bizovika, zvestega družtvenega odbornika, značajnega moža in skrbnega očeta svojih številnih družin. Pri pogrebu 9. t. m., ki so se ga udeležili Orli, Orlice, izobraževalno in gasilno društvo in skoro vsa soseska, mu je pred hišo in ob odprtem grobu pevski zbor zapel dve gniljivi žalostinki. Počivaj v miru, blaga duša!

BREZNICA.

Pravijo, da je Ivo Svetina, kraljevi poštar, posestnik in krčmar, odložil čast voditelja komunistov na Breznici, oziroma v Zirovnici. V katero stranko se je zatekel, se pa ne ve. Ta značajni politik ima kljub dragini kar pet sukenj. V liberalni tiči vedno, noč in dan je nikoli ne sleče. Druge zamenjava, kadar dobi

nahod. Takoj po razsulu Avstrije je vrh liberalne oblekel radikalno jugoslovansko sukno. Med vojsko je bil pa na trgovskih kuvertah: Johann Svetina, Kacilitetenbesitzer in Schirranitz. Ta radikalno-jugoslovanska suknja se mu je nekaj zamerila, pa je potegnil iz zaloge, pa prav za kratak čas, črno klerikalno. Postal je tajnik »Kmetске zveze«. Pa šment vedi, kaj je bilo nekega dne ga zagledamo v socialno-demokratski kamizoli. Nosil jo je tudi komaj par mesecev, pa jo je slekel in obelil v omaro za boljše čase, vsaj človek ne vé, k'kščen veljar bo še pihal. V komunistovski suknji, katero je oblekel, se je izvrstno počutil on in njegova krčma, shod na shod se je vršil, govor na govor sledil, zabavjal je čez vero in cerkev — vse je hotel predrugačiti in kajpada izboljšati. Veliko je imel pristašev, posebno mladih nezraddnih ponočnjakov, saj na Breznici je volilo komunistično listo 111 volivcev. Zdal se je g. Ivo Svetina v taki dobri in gorki komunistični suknji prehladi ter sleče sukno, namesto da bi jo še trdneje zapel. Čudna, res čudna je njegova politika!

No, zdal, ko je začel privatizirati, naj pogleda malce »kè prek Ljubljane«, mo: ja bo zagledal nekega gospoda v duhovski suknji, s katerim sta bila v najožjem stiku, tako da je g. Ivo kot dijaček pri njegovi mizi fedel in v njegovi postelji spal, pa še marsikaj dobrega prejel iz njegove predobre roke, zdaj je pa načeloval stranki, katera vpije: Farje pobijmo!

Pa je že tako, da imajo mnogi ljudje silno kratek spomin za dobre ter njihova levica ne vé, kaj je desnica prejela.

RAKITNA.

Zopet nekaj vrtic iz naše vasi. Najprvo bodi povedano, da smo imeli krasno vreme o božičnih praznikih. Človek, kateri je že hodil po naših vrhovih, bi tega ne verjel, da v taki visočini, kot je Rakitna, pa tako krasno in mirno vreme. Snega smo 'meli precej, pa je že skoraj ves zginil. Cel čas od božiča sem sonce sije, dočim imajo dolinci pusto, megleno vreme. Smo pa tudi hribovci ponosni na svoje olanine!

Krščanska misel tudi precej napreduje pri nas. To se pozna posebno po časopisu. Letos imamo »Domoljubovih« naročnikov 28, dočim jih je bilo lansko leto samo 8. »Bogoljuba« prihaja v našo vas 25 ter je tudi 14 naročnikov »Angelčka« za mladino. Vsa čast zavednim možem, posebno pa našim fantom in dekletom, ki so prav pridno agitrali. Le tako naprej, Rakitničani, in kmalu bomo na isti stopnji krščanske omike kot nekdež. — Kmetški sin.

POPOTNIK IZ MIRENSKE DOLINE.

Po stari navadi jo zopet uberem po Mirenski dolini od Boštanja proti Mirni. V gostilni »Pri Flaisu« ga spijem pol literčka. Mož ima dobro kapljico, njegov sin pa lepo harmoniko, oboje kakor nalašč za oštarijo sedaj predpustom. Pa vendar zadnji čas je bolj slab obisk. Knapov manjka. Pravijo, da imajo štrajk, pa jim je zmanjkalo »ta okroglega«. Grem naprej proti Tržišču. Na cesti najdem rumen papir. Poberem in berem to-le: »Gospoda hoče vpeljati inkvizicijo. To je sodišče brez postav in brez odkritih sodnikov. Kmet, tako-le bodo delali s teboj. Tvoj sovražnik (klerikalec) ti bo podtaknil v postelji blagoslovljene šibice. In šel bo te naznanit inkvizitorju, da si copernik. In sodnik ti bo s kleščem ščipal nohte, te bo obdolžil, da si od hudice obseden. Zato pošlje po duhovnika, da izžene iz tebe hudica« itd. Konec: »Sežgan boš na grmadi.« Bral sem še dalje: »Kmet, ti si prišel iz ruskega uletništva, doma si našel veno poročeno z drugim, nimaš več pravice do nje. Kajti dr. Korošec (klerikalec) je odredil, da si ona izbiva, hoče li tebe ali onega družega. Klerikalci so za zakon na tri leta in za mnogoženstvo.« — Zadosti teh budalosti, si mislim, vržem papir proč. Aha, zdaj šele vem, zakaj so po Mirenski dolini samostojni liberalci šli v boj zoper klerikalce. Zakaj? Iz strahu, da bi jim klerikalci ne ščipali nohtov v kleščami in da bi jih ne sežigali na grmadi. — Kmetje, nikar ne mislite, da je ta papir napisal kmet, ampak gosposki liberalci, ki si je mislil: Samostojneži so dosti neumni, da bodo verjeli te budalosti. Zato pa bodo pametni kmetje vrtili

liberalni »Kmetijski list« tja, odkoder je prišel, in naročil »Domoljub«.

IZ DOL. PIROŠICE.

Naša vas je majhna, šteje komaj 20 hiš. Kljub temu je pa prijazna in katoliška. To se je pokazalo pri volitvah, ki so volili vsi fantje in mošče (razen treh) kandidatno listo SLS.

Pred božičem smo obhajali devetdnevni-vo, ki so se je vsi udeležili, brez izjeme, fantje in dekleta, žene in mošče. Vršila se je v najlepšem redu.

Dne 19. decembra je umrla Marija Gramc v starosti blizu 78 let. — Na božični večer sta odšla v Ameriko: Rudolf Schroif in Antonija Penič.

SMIHEL PRI NOVEM MESTU.

Telovadni odsek Orel je priredil na praznik sv. Treh kraljev telovadno akademijo s Finžgarjevo igro »Vse naše«. Za Smehelčane je bilo to nekaj novega. Fantje so pokazali, da se tudi Podgorje vzbuja. Prvi telovadni nastop kmetijskih fantov in točno izvajanje vaj je Smehelčane spravil iz ravnotežja. Naši Orličji in gojenke so želi silno pohvalo. Orlice so itak znane kot najboljše slovenske telovadkinje. Le tako naprej, fantje, za dobro stvar, preko vseh volen, ki nam jih mečejo nasprotniki pod nož!

STRANJE.

Poročilo iz Strani — to je pač nekaj ne- navadnega za »Domoljubove« bralce. Do volit- vev smo spali trdno spanje, človek bi rekel, smrtno spanje. Pa izid volitev nas je prebudil. Spoznali smo, kako potrebni smo izobrazbe, da drugič zopet ne nasledimo raznim hujška- čem. Zato smo začeli nanovo z izobraževalnim društvom, ki se jako lepo razvija. — Še pred občinim zborom smo imeli dvoje predavanj; z obilno udeležbo smo Stranjani pokazali, da se ob nedeljah popoldne ne zanimamo edinele za »oštarjot«. Poleg tega so se v tem času pripra- ve vršili tudi že trije fantovski večeri, na ka- terih smo obravnavali predvsem socialna vprašanja. Tudi tu je udeležba in zanimanje pokazalo, da je marsikak naš fant komunist samo na papirju. — Na občnem zboru 1. ja- nuarja se je vpisalo v društvo nad 100 fantov in deklet. Sestavil se je odbor pod predsed- stvom g. župnika Cegnarja. Takoj prva seja je pokazala, da ima novoizvoljeni odbor resno voljo, da društvo dela. Dekleta bodo imela dva tedna mesečna sestanka, na katerih se jim bo- do razlagala poglavja iz gospodinjstva. — Dal Bog, da bi imelo društvo kar največ uspeha. Bog živil!

Tedenske novice.

Politične.

d Naveličal se je že liberalni posla- nec dr. Tavčar v Belgradu. Zato je odlo- žil svoje mesto, ki ga bo prevzel prof. Reisner. Pred volitvami se je dr. Tavčar strašno razjaril nad klerikalci, ki so prero- kovali, da bo dr. Tavčar kmalu odstopil.

p V Belgradu zopet vse narobe. Med bo- žičnimi počitnicami sta si demokratska in ra- dikalna stranka razdelila ministrske stolce in tako upostavile novo vlado, katera naj bi pred- ložila ustavotvorni skupščini centralistično ustavo in tako Slovincem in Hrvatom za ved- no zamašila usta obenem pa vse denarne ka- nale iz Slovenije in Hrvatske tako napeljala v Belgrad, da bi slovenski in hrvaški mili- joni in milijarde kar same tekle v Belgrad. Toda demokrati in radikali nimajo večine. Zato so povabili tudi mohamedance iz Bosne, naj vstopijo v vlado, samostojneži so itak ob- ljubili, da jo bodo podpirali in vse bi bilo lepo v redu in naj klerikalci še tako kričijo po samoupravi Slovenije. Sedaj se pa poroča iz Belgrada, da se je mohamedansko kolo v vladnem vozu strlo, tudi zemljiniki se kujejo in vlada ne more pod ustavotvorno

skupščino, ki se snide 12. t. m., ker nima ve- čine za sabo. V liberalni kakor tudi radikalni stranki je došlo raditega do hudih notranjih sporov, proti, ki edini ima umevanje za za- litevo Slovenske Ljudske stranke po avtono- miji, je zagrozil, da bo izstopil iz radikalne stranke, s čemer bi se radikalna stranica raz- cepila na dvoje. Mi mirno pričakujemo raz- voja in smo veseli, da centralistična pšenica ne gre tako v klasje, kot želijo liberalci.

— Iz Amerike. Delavec Culjan v pi- smu z dne 14. decembra 1920 tako-le piše: »Tukaj v Ameriki se je radi dela vse silno na slabo obrnilo. Jaz sem delo izgubil 1. decembra in tudi na tisoče drugih. Prihaja jih pa še na stotisoče iz Evrope: ubogi ljudje! Dela nič, draginja pa takal Morda bi Vi v Vaši škofiji to ljudem naznanili, da bi velike nesreče obvarovali vsaj one, ki bi verjeli. Po vseh slovenskih in hrva- škkih listih pa sporočite ljudem, kaj je Et- bin Kristan slabega storil v Ameriki. Naj- prvo je mnogo naših Slovencev ob vero pripravil. Zatem jih je nagovoril za zbirko več tisoč dolarjev (50 ali 60 tisoč). Sedaj pa s tem denarjem pristaše zbira, da bi podrl Cerkev. Ravno tako dela, kakor je delal Volter. Sedaj je še čas, da ga spo- znate in mu protiverske namere onemo- gočite. — Tako pismo iz Amerike.

Domače novice.

Cenjenim dosežanjim naročnikom spo- ročamo, da se bo podlistek »Junakinja iz Štajra« priobčeval bržkone še preko me- seca februarja in bodo posebno zadnji od- lomki vrlo zanimivi. Ker se bo pa dopoši- ljanje lista prav kmalu ustavilo vsem, ki še doslej niso plačali naročnine za leto 1921, bi bil marsikdo zelo oško- dovan, ako bi ne prejel vseh številok z na- vedenim podlistkom. Pozor torej, kogar se tiče!

Z »Družinsko Pratico« za leto 1921 se lahko še postreže večinoma po vseh prodajalnah; ker pa zaloga ni več velika, je treba pohiteti z nakupom. Cena brez poštne 5 kron.

d Katerih časopisov veren Slovenec ne more naročiti in brati? Vseh tistih, ki naravnost hujskajo na odpad od Cerkev, dalje tistih, ki blatiijo duhovnike in kr- ščanske organizacije, končno tiste, ki pri- poročajo brezverska društva in svobodo- miselne stranke. Ti časopisi so: Slovenski Narod, Jutro, Tabor, Naprej, Domovina, Rdeči Prapor, Ljudski glas, Delavec, Nova Doba, Kmetijski list, Jugoslavija, Ptujski list, Nova pravda.

Sanatorij »Lečnišče« naznanja, da se je zvišala z novim letom dnevu oskrbo- valnina za I. razred na 100—200, za II. razred na 100 kron. Obenem izjavlja upra- va, da se sprejemajo bolniki z vsakovrst- nimi boleznimi, izvzemši nalezljivih. Vo- litev zdravnika je prosta. Opozarja se na novovrejeni porodniški oddelek. — Hišni zdravnik je vedno na razpolago.

d Tajništvo S. L. S. za Dolenjsko v Novem mestu naznanja našim somišljeni- kom, da uraduje razen nedelj in praznikov in ako tajnik ni zadržan, vsak dan v hiši šte. 60 »Za šolanje«. Naši pristaši se naj blagovolijo glede shodov in drugih prire- ditev tu sem obračati.

d Umrl je v Vojaškem domu v Roga- ški Slatini dne 5. t. m. invalid Mihael Demšar, doma iz Zaprevalj pri Javorjah nad Škofjo Loko. N. v m. p.!

d Skrb za invalide. Piše se nam: In- validi smo srečni ljudje. Zelo mnogo se nam je že obetal; ko bi se dalo živeti od obljub, bi bili mi prav srečni ljudje. Tako so predpisali invalidni davek; davkoplače- valci tožijo in se jeze, toda invalidi dobi- vamo skoro tolikšno pokojnino, kot so jo dobivali leta 1915. Prišle so naredbe o agrarni reformi. Tu se spet morajo vpošte- vati v prvi vrsti: dobrovoljci, invalidi, vd- ove in sirote. Toda to so pač naredbe zato, da se ne spolnujejo. Tako so naši občinski agrarni odbori priznali zemljo vsem dru- gim, samo invalide so prezrli. Priznali so jo n. pr. kleparjem, mlinarjem, čevljarjem, mesarju, Amerikancu, ki se šteje za mili- jonarja in je »trpel« ves čas vojske v Ame- riki, in drugim. Invalidi pa, ki se pečajo izključno s kmetijstvom in imajo premalo svojih travnikov, pa ne potrebujejo nič- sar, ker dobivajo tako sijajno pokojnino. Ali je potem kaj čudnega, če si mnogo in- validov obeta rešitev od komunizma mi- sleč: »Slabeje ne more biti za nas kot je sedaj!« — Prosimo merodajne činitele, naj se nekoliko zavzamejo za nas, da ne bomo tako zapostavljani kot smo sedaj. Ali smo res to zaslužili? Ali naj živimo od lepih obljub? Naj bi nas vsaj toliko vpoštevali kot druge, ne pa popolnoma prezirali! — Invalid z Dolenjske.

d Šivalni tečaj na Mali Loki pri Ivanu so otvorile z novim letom 1921 čč. sestre križarke. Udeleženske se bodo učile naj- preje izdelovati vsakovrstno perilo, nato pa tudi: vso gorenjo obleko. Po potrebi se bo učila tudi olupševalna tehnika. Dekle- ta iz okolice se bodo pač zavedale, koliko jim bo koristilo v življenju lepo ročno in strojno šivanje, ki se mu lahko priuče po tuji dobroti. Zato naj bi se prigrasile z večjem številu ne le dekleta ihanske žup- nije, ampak tudi one iz Dragomlja, Podgo- rice, Pešate (župnija sv. Jakob ob Savi), tudi iz Beričevega (župnija Dol) in iz Štu- de (župnija Goričice pri Domžalah) nimajo ravno daleč. Zeleti je, da bi se nekatere izučile temeljito lepe šivilske umetnosti, druge pa za domačo potrebo, kolikor po- trebuje vsaka gospodinja.

d Vače. Naše izobraževalno društvo je na praznik sv. Štefana imelo svoj letni občni zbor s krasnim predavanjem in ma- lim srečolovom. Udeležba precej številna, saj pa tudi društvo dela za okrepitev in povzdigo vsega poštenega ljudstva.

d Olajšava pri izvozu poštnih paket- nih pošilk v inozemstvo. V krajih, kjer so carinarnice, oskrbujejo zacarinjenje poši- ljateljji sami, ki po pošti predajajo že za- carinjene in plombirane pošiljke. Carinske poštne napovedi, ki sprejemajo izvozne poštne pošiljke, opremajo carinarnice z opombo: »Prosto za izvoz«. Šele potem, kadar pošta dobi tako pošiljko, jo bo mo- gla odpraviti v inozemstvo. — V krajih, kjer ni carinarnic, sprejemajo izvozne poštne pošiljke ondotne pošte in jih od- pravljajo na bližnjo pošto, kjer je carinar- nica. Carinski uradniki potem na tej pošti pošiljke zacarinjajo. Nataučnejša posloval-

na pojasnila je poizvedeti pri vseh poštinih uradih, ki prejmejo potrebna navodila.

1. Koristi, ki jih imamo od komunistov. V slavonskem Osijeku, kjer tvorijo med delavci komunisti večino, je bilo v letu 1920 nič manj nego 15 štrajkov. Zanimivo je, s kakim uspehom so se končali ti štrajki. 1. štrajk čevljarjskih delavcev, čevlji so se podražili za 75 odstotkov. 2. štrajk pekarskih delavcev, kruh se je podražil za 20 odstotkov. 3. štrajk mesarjev — udušen. 4. štrajk natakarjev, populn neuspeh z razpadom natakarske organizacije. 5. štrajk drvarjskih delavcev — propadel. 6. štrajk nogavičarjev — podražitev nogavičarskih proizvodov za 25 odstotkov. 7. štrajk delavcev v tovarni vžigalic. Držani monopol je prevzel tvornico v svojo režijo, povišal plače in nesorazmerno povišal cene vžigalic od 60 vinarjev na 1 K 20 vin. do 1 K 60 vin. 8. štrajk mlinarskih delavcev, moka se je podražila za 15 odstotkov. 9. štrajk kovinarskih delavcev se je končal s popolnim neuspehom za delavce, ki so se vrnili na delo z manjšimi plačami, nego so jih imeli pred stavko. 10. štrajk v plinarni, zvišanje cene plina za 13 odstotkov. 11. štrajk kožarskih delavcev, usnje se je podražilo za 50 odstotkov. 12. štrajk mesarskih uslužbencev brez uspeha. 13. štrajk brivcev, cene so se podražile za 25 do 50 odstotkov. 14. štrajk kovinarjev še ni končan. 15. štrajk zidarjev tudi še traja. — Iz te kratke statistike se vidi, da so se štrajki končali ali z neuspehom za delavce, ali pa, in to v večini na škodo konsumentov.

d Samo pri nas mogoče. Naši državni upravi vedno kaj zmanjka — sedaj bankovcev, nato kolkov, pameti ji manjka skoro vedno, korupcije nikdar. Danes ji je zmanjkalo 5-parskih znamk. In kaj si izmisli modra belgrajska glava? Ker je 10-parskih znamk še dovolj, bomo te rezali na polovico in 5-parske znamke so zopet na razpolago. Čisto priprosto, a pristna jugoslovanska umetnost, ki je zrastle na balkanskem zelniku in ki nam v tujini gotovo ne bo delala časti. Da bodo naši bralci natančneje poučeni o tej umetnosti, pričobčujemo uradni ukaz: »Ker primanjkuje 5-parskih frankovnih znamk, se do preklica odredi: Za poštino v tuzemstvo namenjenih tiskovin, če ta ne znaša več kot 5 par, se sme uporabljati polovica 10-parske znamke. Znamke po 10 par se diagonalno (iz enega kota v drugega) razrežejo v dve polovici. Uporabljata se obe polovici. Urači naj prodajajo že razrezane znamke. Za višje poštine in za inozemstvo se polovice ne smejo rabiti.

d Ostudnost. Zadnja »Domovina« zopet tako ogabno piše o vsem, kar zveni katoliško, da morajo ljudje, ki jo bero, res tako moralno in versko propadati, kot povsod vidimo, kjer bero »Domovino«. Med drugim prinaša na dolgo in široko zgodbe nekega bivšega italijanskega meniha, ki je umoril svojega bivšega samostanskega predstojnika. Resnicoljubna »Domovina« pa zamolčuje, da je ta zločinec vedno obiskoval brezversko šolo, pozneje se je hriškovsko utihotapil v samostan, odkoder pa so ga kmalu pregnali, ko so ga spoznali. Zločin umora je izvršil pozneje, ko je bil že izven samostana. Mi ugotavljamo samo to, da je bil ta zločinec gojenec take

šole, kakršno zagovarja ravno »Domovina« in da je ta zločinec vnet pristaš svobodomiselnih načel ter zaklet sovražnik svete Cerkve, prav tako kot »Domovina«.

d Logatec in okolico. Ki pripadeta po nesrečni rapalski pogodbi k Jugoslaviji, bodo Italijani izpraznili koncem tega meseca. Ondotni italijanski komisariat je ukazal trgovcem, da morajo vse svoje zaloge tačas prodati, sicer jih bodo vzeli Italijani proti primerni odškodnini. To se je logaškim trgovcem hudo pokadilo pod nos, ker so mislili, da bodo brez carine svojega blaga prešli v Jugoslavijo in potem prodajali pri nas z ogromnimi dobički.

d Naša krona na Koroškem. Avstrijska davčna oblast je določila, da se na Koroškem davki lahko plačujejo v jugoslovanskem denarju, in sicer se računajo za eno jugoslovansko krono tri avstrijske. Ker pa je v resnici naša krona vredna štiri avstrijske, bodo davkarje precej profitirale, če ne bodo Slovenci toliko pametni, da bi zamenjali rajši v banki jugoslovanski denar v razmerju 1 : 4, namesto da bi plačevali davke v razmerju 1 : 3.

d »Rimski klerikalizem« je glavni sovražnik slovenskega naroda, tako proglašuje dr. Zerjav lastnoročno v zadnji »Domovini«. Ker je rimski klerikalizem to, kar katoliška Cerkev, potem vemo, pri čim da smo. Proč iz katoliških hiš z brezverskimi časopisi!

d Divjaštvo. V noči od 1. na 2. jan. so doslej neznan storilci popolnoma opustošili pokopališče pri podružnični cerkvi Libergji in Litiji. Prevrnili so vse kamenite spomenike, železne pa polomili; nepoškodovani so ostali samo tisti, kateri so bili vzdani in zidno ograjo, deloma v cerkveni zid, a tudi iz nekaterih teh so izbili kamenite križce. Enako so ravno isto noč pridri tudi na litijsko pokopališče, kjer so podrli krog 20 najlepših težkih kamnitih spomenikov. To je sad svobodomiselnega časopisja, katerega tudi v naši fari ne manjka, in sad izprijenih hujskačev, kateri hujskajo proti veri, proti duhovnikom in proti vsemu, kar spominja na sv. vero.

d Davek ljubljanskih pijančkov in dobrovoljčkov. Na policijskem ravnateljstvu so razni veseli pijanci v preteklem letu 1920. plačali velike globe v znesku 187.543 kron. — Koliko so pa ti ljudje zapili, ni, žal, nikjer povedano. Ni čuda, da so plače vedno prenizke, dela pa vedno preveč.

d Smrtna nesreča pri kopanju otroka. Trgovčeva žena gospa Marija Ahčan je dne 30. dec. kopala s svojo 16 letno služkinjo Zofijo Drnovšek v parni kopeli s senenim drobom svojo petletno hčerko Heleno. Ahčanova je zavila otroka v rjuho tako, da se je para poparjenega sena iz škafa kadila pod otroka in ga tako močno opекla po životu, da je otrok 1. t. m. ob pol 1. uri ponoči umrl.

d Požar. Na Brdu, občina Zgornja Šiška, je posestniku Lovrencu Beliču pogorela hiša in gospodarsko poslopje. Beliču je zgorelo vse žito in seno. Škoda cenijo na 70.000 K. Zavarovalnina znaša 4000 K.

d Red rdečega kladiva. Tudi ruski boljševiki ne morejo vladati brez redov, ki jih dele zaslužnim vladnim koritarjem.

Ustanovili so red rdečega kladiva. Morda bi bil primernejši red krvavega krampa.

d Rudarski štrajk v Trbovljah se je končal. Delo se je pričelo 10. t. m. Rudarji so dobili 25 odstotkov poviška na plačo in cenejšo hrano.

d Krvav pretep je bil na sv. Štefana dan na Senturški gori. Dva fanta sta toliko iztaknila, da so ju morali prepeljati v bolnišnico.

d Otrok se zadušil. Preprečen požar na Brezovici. Mlekar Jak. Pavlovčič in žena Marija sta 2. januarja ob 11. uri ponoči zapustila stanovanje, ko sta se prepričala, da otroci: petletni Oskar, štiriletni Milan in 11 mesecev stari Ljubomir že spijo. Ošla sta na svatbo sorodnika. Pavlovčičeva stanujeta v prvem nadstropju hiše kovaškega mojstra Pervarja na Brezovici. Ko je šel Pervar 3. januarja ob pol 1. uri iz svoje spalnice v kuhinjo po vodo, mu je zasmrdelo po goreči obleki. Ker se je iz Pavlovčičevega stanovanja kadilo, ga je Pervar s silo odprl. S pomočjo nekaterih brezovških gasilcev so rešili Oskarja in Milana; le z veliko težavo so odnesli iz postelje Ljubomira, ki je bil že mrtev. Požar je povzročil Pavlovčiču do 10.000 K škode, zgorelo mu je tudi 3600 K v gotovini; Pervarju pa je povzročil požar škode 2280 K. Požar bi se bil razširil, če bi ga ne bil Pervar pravočasno zapazil in če bi ne bili gasilci tako požrtvovalno nastopili.

d Uboj. Dne 6. t. m. so pili Ivan Juhane iz Tacna, Filip Jare iz Tacna in Ivan Lampič iz Tacna v gostilni Jožeta Rotarja v Šmartnem pod Šmarno goro. V gostilni so bili tudi bratje Anton, Jože in Valentin Aleš iz Loke. Tacenčani so se sprli s fanti iz Dobena; ko so zapustili gostilno, so se pa stopili. Gostilničarjev sin Stanko Rotar je videl, da se vrača Aleš proti hiši in da je padel. Rotar, Jože in Valentin Aleš so šli iz hiše in so našli ležati Antona Aleša na tleh v krvi, leva stran prsi je bila prebodena. Ko so ga vzdignili, je bruhnala iz njega kri in je bil precej mrtev. Juhart Ivan je povedal orožnikom, ki so došli na lice mesta in pretepačo aretirali, da je sunil Aleša z nožem, ko je rajni Aleš zamahnil proti njemu z namenom, da bi ga bil udaril.

d Tečaj za maskerje v Kamniku, ki ga je priredil dekanijski odbor S. K. S. Z., je prav dobro uspel. Udeležilo se ga je 17 fantov, ki so bili odposlanci 8 društvenih odrov. Pazno so sledili teoretičnemu in praktičnemu pouku, ki ga je spretno vodil domačin Viktor Molka. Dekanijski odbor je napravil s tem tečajem društvenim odrom zelo ljubo uslugo.

d Izgublje. Dne 3. januarja 1921 zvečer je izgubila neka gospodična na progi od Trebnja do St. Janža na Dolenjskem ročno torbico, v kateri je imela na svoje ime se glaseči potni list za Italijo, laški dekret, nekaj srebrnine in zlatnine in okrog 800 K denarja. Ker je potni list zanjo velike važnosti, dragocenosti pa spominjske vrednosti, zato dobi najditelj visoko nagrado. Pošlje naj najdene stvari v Mokronog, Dolenjsko, na naslov, ki je na potnem listu.

Gospodarstvo.

Gospodarski in tržni pregled.

g Poročilo s tedenskega sejma v Karlovcu. Na zadnjem sejmu so bile cene za kg žive vage: volov 12—22 K, bikov 11 do 15 K, krav 12—16 K, telic 12—21 K, telet

10—20 K, debelih svinj 30—35 K, mršavih 24—28 K.

g Cene žitu in prašičem v Bački se od prejšnjega tedna niso spremenile.

g Cene v Sarajevu za 1 kg: Moka 0 16 K 30 vin., za kuho 15 K 30 vin., za kruh 14 K 30 vin.

g Bankovce po 80 kron (20 dina:jev) vzamejo iz prometa tekom 3 mesecev. Tako je sklenil upravni odbor Narodne banke. Vzrok temu je doslej širši javnosti še neznan.

g Padanje cen. Po zanesljivih poročilih padajo v vseh gospodarsko razvitih državah cene vsem življenjskim potrebščinam in drugim tovarniškimi izdelkom. Temu je vzrok, ker se je v gospodarstvih in tovarnah pričelo proizvajati toliko kot pred vojsko. Množina blaga je delovala, da so pričele cene neusmiljeno padati pri trgovcih in proizvajalcih, ki so iz strahu, da ne propadejo, morali zniževati cene in izenačiti s cenami na svetovnem trgu. Do čim padajo cene na celem svetu, pri nas cene dnevno rastejo in sicer samo zato, ker gotovi ljudje še vedno mislijo, da morajo guliti ubogo ljudstvo tako kakor med vojsko in po vojski. Državna oblast pa, namesto da bi proti takim ljudem nastopila, jih še nasprotno varuje. To podpiranje, slabo stanje našega denarja, neurejene notranje razmere naše države in strankarski boj za oblast v državi, vse to je krivo, da cene blaga namesto da bi padale, še vedno rastejo. Kako dolgo bo še tako naprej šlo, na to vprašanje naj odgovore tisti, ki vodijo državo.

g Izvoz lesa iz Koroške. Centrala za promet z lesom na Dunaju je olajšala izvoz lesa iz Koroške in sicer iz bivše cone A, če se dokaže, da je bil nakupljen z jugoslovanskim denarjem. Za izvoz takega lesa so dovoljene posebne ugodnosti.

g Zvezo jugoslovanskih sladkornih tovarn so ustanovili v naši državi, katere sedež je v Belgradu. K tej zvezi so pristopile vse sladkorne tovarne naše države.

g Primanjkljaj nemških železnic znaša za leto 1920 10 tisoč milijonov mark. Vlada skuša vpeljati, da se bo na železnicah kolikor le mogoče štedilo in pa vsled tega zmanjšati primanjkljaj za 5 tisoč milijonov. Ker pa se je cena premoga zvišala, se bodo povišali izdatki železniške uprave za 600 milijonov.

g Češki kapital v Ameriki. Čehoslovaki imajo v Ameriki 102 banki z glavnico 77 milijonov 936 tisoč 389 dolarjev. Poučeni ljudje trdijo, da tudi naši ameriški Jugoslovani ne zaostajajo v tem oziru za Čehoslovaki.

g Italijansko-jugoslovansko trgovsko obrtno zbornico nameravajo ustanoviti v Rimu.

g Angleško posojilo Avstriji. Listi poročajo, da je Anglija pripravljena posoditi Avstriji 68 milijonov funtov sterlingov, to je 57 tisoč milijonov kron seveda pod pogojem, da ji pripade nadzorstvo nad celo državo. Pri tem posojilu bosta sodelovali z manjšimi vsotami tudi Italija in Rumunija.

g Cene krompirju v Nemčiji. Belemu in rožnatemu krompirju je v Nemčiji cena za 100 kg 30 do 38 mark ali 67—73 naših kron, poznemu belemu krompirju za 100 kg 22 do 35 mark ali 40—66 K. Te cene so pri kmetih, v trgovinah je pa dražji za 15 do 40 odstotkov.

g Goriška in italijanska vina. Italijani so na Goriškem, v Istri in drugih krajih, ki so jih zasedli, znašli novo sredstvo gospodarskega uničevanja našega ljudstva. Z vsemi silami delujejo na to, da pokupijo ves vinski pridelek zadnje trgatve, ki ga potem pošiljajo v Italijo, svoja slabejša vina pa potem vsiljujejo našim ljudem. Ta trgovina nese, ker plačujejo naša vina po 1 do 2 lir za liter, svoja pa prodajajo po 3 lire liter.

g Izvoz porcelana iz češkoslovaške. Češki urad za zunanjo trgovino je izdal nove predpise za izvoz porcelana iz Češkoslovaške in določil posebne cene za dezele z dobro valuto (t. j. dobrim denarjem). Semkaj so vštete: Amerika, Italija, Nizozemska, Skandinavija, Belgija, Anglija, Švica, Grška, Španska, Portugalska, Francoska in Nemčija. Z druge države, katerih denar je malo vreden in med katero spada tudi naša država, se cene povišajo še za 30 odstotkov.

g Pozor lovci divjačine! Prošeni smo, da objavimo sledeče: Bliža se dan 24. jan., sv. Pavla sejm z divjimi kožami v Ljubljani. Na Dunaju so kožam cene nastavili sedaj jako visoko, in sicer: lepe zimске kože od mander, vider 1000—3000 K, od lisice 1000—2000 K, od dihurja 1000—1200 K, divje zajčje 90—110 K, domače zajčje 30 do 50 K. Tudi druge kože imajo visoke cene. Dunajski tovarnarji so namenjeni priti kupiti v Ljubljano kože divjačine. Želeti je, da bi bilo dovolj divjih kož na dan 24. jan. na sejm dostavljenih, da se bodo kupci zamogli zadovoljiti. Preveč kož ne bo na sejmu, ker kucev bo dovolj. Tudi ovčja volna se bo lahko drago prodala in sicer kilogram po 80 K in več. Naj jo dostavi, kdor jo ima. — Več lovcev.

g Veliko obrtno industrijsko izložbo v Ljubljani nameravajo prirediti s podporo vlade v letošnjem letu.

g Tovarna vagonov. V Brodu na Savi so ustanovili tovarno za vagonne stroje in mostove, ki se bo bavila z izdelavo železniških vagonov, popraviljem strojev in zgradbo železniških mostov.

g Kaj je z vrnitvijo odvezetih 20%? — Začetkom decembra 1919 se je pri kolikovanju starih bankovcev odvzelo ljudem 20%. Še do danes se ni ljudstvu povrnilo, kar se je prej obljubovalo. Odvzemanje 20% je odredila liberalno-socialdemokratska vlada. Tisti čas so bili na vladnem krmilu le sami demokrati in rdečkarji. Samostojni sedijo sedaj v Belgradu, pa še niti besedice niso zinili za povrnitev odvezetih 20%. Kmetska zveza je od 1. decembra 1919 naprej neprestano v listih, na shodih in po svojih poslancih zahtevala, da mora vlada vrniti ljudstvu, kar mu je odvzela. Naši poslanci pa neprenehoma zahtevajo, da mora vlada vrniti odvzeti denar.

g Banke v usnjarski industriji. Vlada je potrdila pravila usnjarske delniške družbe »Petovia« na Bregu pri Ptujju, kateri načeljujejo »Ljubljanska kreditna banka«, »Mariborska eskomptna banka« in »Hrvatska trgovinska banka« v Zagrebu. Delniška glavnica znaša 25 milijonov kron. To podjetje se bo bavilo s strojenjem kož in izdelovanjem raznih pridelkov iz usnja.

Kjer čutijo, da bo kaj zaslužka, so banke povsod zraven. Ljudstvo pa trpi!

g Angleži grade svoje ladje v Hamburgu na Nemškem. Ker stavkajo angleški tesarji, so Angleži poslali v Hamburg dva parnika, katera bodo tam dogradili. Angleži so dalje sklenili, da bodo dali še več novih ladij zgraditi v Hamburgu.

g Pred padcem cen premoža v Ameriki. Rimski listi poročajo, da pade v kratkem cena premoga v Ameriki, kar bo gotovo ugodno vplivalo na položaj svetovnega trga.

g Češka izvozna trgovina. Na podlagi pogodbe z Italijo odpre Češka carinsko postajo v Trstu radi olajšanja izvoza v Italijo in Azijo.

g Nekaj iz državnega proračuna. Po proračunu za l. 1920—21 znašajo dohodki bivše kraljevine Srbije 1.950 milijonov, 450 tisoč 469 dinarjev, izdatki pa 2.757 milijonov, 393 tisoč 481 dinarjev. Nasproti temu pa znašajo dohodki dežel bivše monarhije 7.718 milijonov, 885 tisoč 310 kron, izdatki pa 4.957 milijonov, 852 tisoč, 250 kron. Z ozirom na to imajo srbske pokrajine primanjkljaja 3.211 milijonov, 2.748 tisoč 48 kron, dežele bivše monarhije pa prebitok 2.771 milijonov, 33 tisoč 69 kron.

g Pripravljalna dela za kočevsko železnico. Dne 31. decembra se je vršilo v Kočevju zborovanje zastopnikov tamošnje okraja za podaljšanje kočevske železnice Brod Moravice. Zastopnik trgovske in obrtne zbornice je razložil gospodarski pomen te železnice ter se je dotaknil tudi finančnega vprašanja. Obstojata dva načrta, ki sta bila podrobno obrazložena. Obenem so se pečali tudi s tretjim predlogom, če ne bi kazalo zvezati Kočevja s Srbskimi Moravicami. Nadalje se je sprejela resolucija, da naj se po dovršeni zgradbi te proge prične tudi z deli za železniško progo Rakek-Ribnica. Končno se je izvolil odbor za zgradbo nove železnice, v katerem je tudi naš poslanec Škul. Sedež tega odbora je Ljubljani. Pripravljalna dela se bodo nadaljevala ter je bil v ta namen določen potreben kredit.

g Dvodnevne praktične sadjarske tečaje v celjskem okraju priredi sadjarsko nadzorništvo v Celju v januarju, februarju in marcu za naše sadjerejce. Tečaji se bodo vršili samo v onih občinah, kjer se priglasi najmanj 15 udeležencev.

g Mark na Nemškem vedno več v prometu. Zadnji tednski izkaz nemške državne banke izkazuje, da se je od predzadnjega zvišalo število mark za 1691 milijonov. Sedaj je na Nemškem v prometu 64 tisoč 284 milijonov mark.

Književnost.

GOSPODARSKE KNJIGE.

ki ti dajo potrebne nasvete za vse gospodarske potrebe in iz katerih se mnogo naučiš ter za praktično življenje mnogo pridobiš, so znak razumnega in skrbnega gospodarja. Denar, ki si ga izdal za gospodarske knjige, si bolj ali vsaj tako dobro naložil, kakor onega, ki si ga izdal za kako koristno gospodarsko orodje. — Sledete knjižni naj bodo v vsaki hiši, ki ima dobrega, napredka želnega gospodarja. Ob dolgih zimskih večerih jih bo prebral z velikim zanimanjem, njih nauke pa bo vsak čas

praktično uporabljal v svojem gospodarstvu, da zboljša svoje dohodke.

Podkovstvo. Pouk kovačem in konjerecem. — Sestavil živinozdravnik Lovro Tepina, vodja drž. podkovske šole v Ljubljani. — Cena 45 kron.

Govedoreja. Spisal in založil Rado Legvart. Cena 20 K, vez. 30 K.

Nasveti za hišo in dom. Po raznih virih priredil I. Majdič. Cena 24 K, vez. 30 K.

Slovenski sadjar, letnik 1918. in 1919. po 20 K. Ta dva letnika nudita vsakomur, ki se bavi s sadjarjo, najboljši nasvete, kako izboljša rodovitnost sadnega drevja in kako ravnati, da doseže čim boljše uspehe. Za gospodinje priporočamo:

Gospodinjstvo. Navodilo za vsa v domačem gospodinjstvu važna opravila. Sclam in gospodinjstvo sestavila S. M. Lidvina Purgi. Zdravstveni del spisal dr. Fr. Dolšak. Drugi pomnoženi natis s 156 slikami. — Cena 40 kron.

Varčna kuharica. Zbirka navodil za pripravo okusnih in tečnih jedil s skromnimi sredstvi. Za slabe in dobre čase sestavila Marija Remec. Drugi, pomnoženi natis. Cena vez. 36 kron.

Perotinar, 1. letnik. 12 K — Za umno perotinarstvo in rejo vseh malih domačih živali. Izdal A. Lahrmann.

Perotinar, 2. letnik. Cena 12 K.

Zdravilna zelišča. Cena 8 K.

Naša zdravila in njih uporaba v domačem zdravljenju. Cena 16 K.

Zgoraj navedene knjige se dobje v Jugoslovanski knjižarni v Ljubljani.

Stoletnica kranjske hranilnice.

Dne 4. novembra 1920 je obhajala Kranjska hranilnica redko slavnost stoletnega obstoja. Ta dogodek nam daje povod, da podamo širši javnosti kratko sliko o delovanju tega za gospodarski razvoj naše dežele zelo pomenljivega zavoda.

Ustanavljanje hranilnic se je pričelo v drugi polovici 18. stoletja.¹

Na ozemlju prejšnjega avstrijskega cesarstva bila je najstarejša »Prva avstrijska hranilnica« na Dunaju, ki je pričela z delovanjem dne 4. oktobra leta 1819. V tistem času so štel na Nemškem 21, v Švici 18, na Angleskem pa celo 285 teh zavodov. Ustanovitelj »Prve avstrijske hranil-

nice«, ki se je v začetku imenovala »Leopoldstädter Sparkasse«, je bil Janez Bapt. Weber, župnik v dunajskem predmestju Leopoldstadt, ki je z žilavostjo med meščani svoje župnije zbral jamstveni zaklad za novi zavod. V poljudnem spisu je opisal koristi hranilnic za splošnost in je tako tudi v provincah zbudil smisel za ustanavljanje hranilnic. Takoj za dunajsko ustanovila se je leta 1820. Kranjska hranilnica v Ljubljani, leta 1822. sledila je v Innsbrucku, leta 1824. v Oberhollabrunnu, leta 1825. v Pragi in v Gradcu, leta 1835. v Celovcu. Vse te hranilnice ustvarili so odlični meščanje dotičnih tacest, ki so tudi zložili za prvo poslovanje potrební denar in so dali z vestnim gospodarstvom svojim ustanovam trdno podlago. Za svoj trud si ustanovitelji in voditelji hranilnic niso ničesar zaračunili, kakor tudi dandanes poslujejo člani hranilničnih odborov popolnoma brezplačno. V Ljubljani so po nasvetu takratnega guvernerja grofa Sweerts-Sporcka takratni župan Jan. Nep. Hradecky in meščanje Caspar Candutsch, Franc Galle, Georg Mülle, Josip Seunig in Friderik Wagner sklenili ustanovitev hranilnice. V svoji vlogi na deželno vladu so izjavili, da nameravajo osnovati v Ljubljani človekoljubno društvo, ki bi po vzgledu Leopoldstädter Sparkassenvereina vsem ljudem, tako višjim kakor nižjim slojem nudilo priliko, da svoje prihranke varno in koristno nosno nalagajo tako, da razpolagajo z njimi za slučaj potrebe, če se pripeti bolezen ali nesreča, in v starosti. Po potrditvi začasnih pravil — dne 20. oktobra 1820 — objavili so ustanovitelji vabilo k pristopu k hranilničnemu društvu, ki se mu je odzvalo lepo število uglednih ljubljanskih meščanov. Dne 4. novembra pa je pričelo društvo svoje posle v skromni sobici, ki mu jo je dal na razpolago društveni član Franc Galle v svoji hiši št. 2 na Mestnem trgu. (V tej hiši, ki je sedaj last mestne občine, je bila pozneje nastanjena tudi Mestna hranilnica ljubljanska).

Hranilnica se je zvala do leta 1828. »Ljubljanska hranilnica«, od tedaj do leta 1844. »Ilirska hranilnica« in od leta 1845. dalje »Kranjska hranilnica«, načelovali so ji od ustanovitve do leta 1821. župan Janez Hradecky, do leta 1822. prošt Jurij Gollmayer, do leta 1824. stolni dekan Urban Jerin, do leta 1825. stolni prošt dr. Luka Burger, do leta 1828. gubernialni svetnik Janez Vesel, do leta 1842. stolni dekan Urban Jerin, do leta 1848. stolni prošt dr. Luka Burger, do leta 1850. tovarnar Fran Galle, do leta 1854. odvetnik Maks pl. Wurzbach, do leta 1863. kanonik Janez Schlacker, do leta 1865. profesor dr. med. Janez pl. Žhuber, do leta 1872. tvorničar Anton Samassa, do leta 1879. veletrgovec Vinko Seunig, do leta 1888. veletrgovec Aleksander Dreö, do leta 1906. bankir Josip Lukmann, do leta 1919. tiskarnar Otomar Bamberg, do leta 1920. tovarnar Dragotin Hribar.

Pravila, sestavljena po vzorcu društva Leopoldstädter Sparkassenvereina, so bila dokončno potrjena dne 1. marca 1822. in so njih načela še danes v veljavi. Najnižji znesek, ki se je sprejemal v obrestovanje, določil na 25 krajcarjev in najvišji na 100 goldinarjev konv. vredn. Pozneje pa se je

sprejemala vsaka vsota. Obrestna mera za vloge je bila prvotno 4%. Denar, ki se je vložil, vporabljal se je v smislu pravil v prvi vrsti za posojila na posestva, deloma pa za posojila na vrednostne papirje in za menice ter končno tudi za nakup pupilar. no varnih papirjev. Glavna skrb ravnateljstva je bila, da je moglo redno zadostovati vsaki zahtevi po izplačilu vlog.

Vložno stanje se je dvigalo zelo počasi. Do 31. decembra 1920. vložilo je 151 strank 3801 gld., koncem leta 1921. so znašale vloge 12.184 gld. konv. vredn., leta 1825. 127.179 gld., leta 1842. prekoračil se je šele prvi milijon, leta 1857. pa drugi milijon. Šele leta od leta 1859. dalje opazati je hitrejši razvoj. Leta 1875. narastlo je stanje vlog na 10.710.048 gld., leta 1886. na 20.691.464 gld. in leta 1894. na 30.389.814 gld. Najvišje stanje doseglo se je leta 1905. z zneskom 69.690.161 kron. Danes je hranilnih vlog nad 66 milijonov kron.

Več nego 60 let je bila Kranjska hranilnica edina hranilnica v deželi. Šele leta 1882. ustanovila se je Kočevska hranilnica in leta 1887. Mestna hranilnica ljubljanska, potem pa so sledile še druge hranilnice po deželi.

Zunanjepolitični dogodki in vojne so vedno neugodno vplivali. Tako so mnogo vlog dvignili vlagatelji v letih 1831., 1848., 1859. in 1866. Najvišji je bil nava! na hranilnico v letih 1908 do 1909.

Leta 1838. je postala sobica v Gallotovi hiši pretesna, zato je sklenil občni zbor, kupiti in prezidati za uradne svrhe Grošljevo hišo na Poljanski cesti (danes se nahaja tam finančno ravnateljstvo).

L. 1833. je hranilnica razširila svoj delokrog z ustanovitvijo zastavljalnice, ki je obstojala do leta 1909. Leta 1873. se je osnovalo pod okriljem Kranjske hranilnice kreditno društvo, ki še danes uspešno deluje v prid trgovcem in obrtnikom.

Leta 1889. je bila ustanovljena starostna hranilnica, ki ima namen poslom in tovarniškim delavcem, stanujočim v ljubljanskem okolju, nuditi posebne ugodnosti pri obrestovanju. Udeleženci starostne hranilnice dosežejo ramreč za svoje vloge do 9 odstotne obresti. Prispevki, ki jih je hranilnica dovolila udeležencem starostne hranilnice, znašajo doslej 257.000 kron. Da podkrepi varčnost zlasti med mladino, uvedla je hranilnica leta 1907. domače hranilnike, ki so se hitro priljubili. Leta 1911. pa so se uvedle nagrade za dolgoletne vloge, ki so hranilnični vlagatelji.

Leta 1839. je dosegel rezervni zaklad vsoto 38.721 goldinarjev, to je bil dvajseti del (5%) takratnega vložnega stanja v znesku 769.439 gld.

Po pravilih je bila tedaj hranilnica upravičena, del čistega dobička uporabljati za dobrodelna darila. Te pravice posluževala se je v vedno rastoči meri in je dosedaj izdala v te svrhe 8.761.000 kron.

V začetku so bila seveda darila zelo skromna, tako se je izdalo za nje v letu 1839. samo 300 gld., do konca 50. leta društvenega obstanka, to je leta 1870. samo 112.000 gld. Mestni rezeži, hiralci, revni učenci, razne kulturne naprave (šole, cerkve, gasilna društva itd.) in gospodarski nameni so se opoštevali pri razdeljevanju

¹ Naprave za brezobrestno nalaganje prihrankov obstojale so tudi že preje. Že v grških tempelnih so n. pr. spravljali sužnji svoje prihranke in so se z njimi potem odkupovali. Za časa rimskih cesarjev imeli so vsaki priliko, da so nalagali v posebnih vojaških olagajnah, kar so pritežili. Tudi v srednjem veku imeli so ljudje možnost, nalagati prihranke pri bankirjih in menjalcih. Splošnih zavodov, ki bi se pečali s prejetjem in izposojevanjem denarja proti obrestim, pa ni bilo. Prvi zavodi te vrste nastali so na Nemškem, in sicer smatrajo kot najstarejšo hranilnico »Herzogliche Leihkasse« v Braunschweigu, ki je začela delovati v letu 1765. Nje namen je bil dovoljevati posojila proti ročnim zastavam in proti vknjižbi. Da si pridobi potrebnih sredstev, je prejemala denar v obrestovanje od premožnejših slojev. Hranilnice, ki so se v poslednjih letih osnovale na Nemškem, pa so imele predvsem namen, pomagati revnejšim slojem. Tako poudarja hranilnica v Hamburgu, ki je leta 1778. ustanovila »Družba za pospeševanje umetnosti in koristnih obrti«, da ima zlasti namen služiti koristim pridnih ljudi nižjih slojev obojega spola: poslov, delavcev, rokodelcev, mornarjev itd. Usled tega se je najvišja vloga posameznega vlagatelja določila s 150 markami. Po nemškem vzgledu so od leta 1799. dalje osnovali mnogo hranilnic na Angleskem, dočim je v osrednji Evropi splošna negotovost, ki je bila posledica Napoleonevega vojskovanja, močno zadrževala njih ustanavljanje. Šele ko so se zacelile rane, ki so jih francoske vojske prizadele gospodarstvu osrednje Evrope, opazujemo, da se hranilnice hitro množijo.

daril iz letnih dobičkov. Izmed večjih daril imenujejo naj se prispevki za zgradbo otroške bolnice, deželne bolnice, muzejskega poslopja, deželnega (sedaj opernega gledališča), poštnega poslopja, gledališča v Gradišču (kjer je sedaj dramsko gledališče), Marijanišča, Lichtenturnovega zavoda, poslopja filharmonične družbe, moške in ženske bolnice v Novem mestu, mestne artiljerijske vojašnice ljubljanske, za orglje v stolni cerkvi, za okrašenje raznih cerkva, za stavbo zdravilišnega doma na Bledu itd. Največjo vsoto je Kranjska hranilnica porabila za ustanovitev zavetišča za neozdravljive, ki se je leta 1909. otvorilo v lastni stavbi na Stari poti. Za to ustanovo se je podaril v večletnih obrokih znesek 1.500.000 kron. V zavetišču je nastanjenih in preskrbljenih 50 neozdravljivih bolnikov. Od leta 1888. dalje je hranilnica s cenjskimi posojili in s prispevki k ustanovnim stroškom pospeševala ustanovitve za drug, ki so hitro vzcvetale po vsej deželi.

Istega leta ustanovilo se je po nasvetu hranilničnega vodstva društvo za zgradbo delavskih hiš, kateremu je hranilnica z izdatnimi podporami omogočila zgradbo 10 prijaznih hiš, kjer biva v zdravih stanovanjih 81 strank. Leta 1895. započela je hranilnica veliko akcijo za obnovitev vinogradov v krškem okraju, ki jih je opustošila trtna uš. Hranilnica je dala vinogradnikom na razpolago sadike in jim je plačevala nagrade. Do leta 1899., ko se je ta akcija zaključila, bilo je s pomočjo Kranjske hranilnice več nego 800 vinogradov obnovljenih. Za sadike in za nagrade je porabila hranilnica približno 30.000 kron.

V proslavo svojega 75 letnega obstanka je sklenila hranilnica leta 1895. porabiti vsoto 600.000 kron za 3% posojila manjšim kranjskim mestom in trgom v svrhu olajšave zgradbe vodovodov in bolnic. Da pomaga hišnim posestnikom, katerih hiše je poškodoval potres, je hranilnično društvo l. 1895. sklenilo, dajati potresna posojila čez dovoljeno mejo pupilarne varnosti in naložiti za primer izgub iz teh posojil posebni rezervni sklad. Hranilnica je dalje ustvarila več dijaških ustanov za realce, obrne učence in tehnike ter ustanovo za onemogle vdove in otroke bivših trgovcev in obrtnikov.

Vsled zaupanja, ki si ga je pridobila Kranjska hranilnica tekom svojega obstoja, pa ji je izročilo več dobrotnikov premoženje, da ga upravlja in dohodke porablja v dobrodelne svrhe.

Kranjska hranilnica je mnogo pripomogla, da se je olepšalo ljubljansko mesto. V proslavo svoje 50 letnice je sklenilo hranilnično društvo zgraditi poslopje za nastanitev realke, ki je še danes ena najlepših stavb v Ljubljani. Leta 1880. se je dozdala uradna palača v novootvorjeni Knaflevi ulici. S to stavbo je dala Kranjska hranilnica izpodbudo, da se je potem v bližini njene palače razvil nov del mesta, ki je Ljubljani v kras. S stavbo svojih hiš in gledališča v Gradišču omogočila je, da se je prej zelo ozka ulica brez stroškov za obično razširila in da se je tudi zanemarjeni del mesta olepšal. Tudi ob šentjakobskem mostu je na lastne stroške podrla staro hišo pred vrtom, ki spada k njeni Virantovi hiši in je ogradila ta vrt z lično ograjo. S

prispevkom, ki ga je dala hranilnica za zgradbo novega župnišča pri Sv. Jakobu, je končno omogočila tudi razširjenje Rožne ulice na njenem najbolj ozkem mestu. Največjo zaslugu za gospodarstvo prejšnje dežele Kranjske pa si je pridobila Kranjska hranilnica, ko je s svojimi sredstvi financirala zgradbo dolenskih železnic. Razven vsote 400.000 kron, ki jih je porabila za nakup osnovnih delnic dolenskih železnic, je prevzela pod pogoji, zelo ugodnimi za novo železniško podjetje, vse prioritete obveznice, ki jih je izdala delniška družba dolenskih železnic, v nominalnem znesku 12 milijonov kron. Tudi zgradbo lokalnih železnic Kranj-Tržič in Ljubljana-Vrhnika je Kranjska hranilnica s svojo udeležbo znatno pospešila.

Ta dejanja jasno govore in Kranjski hranilnici se mora priznati, da si je stekla za povzdigo naše dežele zelo veliko zaslug.

Telefon št. 228.

Račun čekovnega urada
v Ljubljani št. 647.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta 8.

Obrestuje hranilne vloge in vloge v tekočem računu po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica, in je imela koncem decembra 1920 60 milijonov vlog in nad K 1.100.000— rezervnih zakladov. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu.

Zahtevajte poležajce Ljudske posojilnice.

Listek

Žrtev prepira.

Povest, Spisal Limbarski.

(Konec.)

Zvezde so bledele pred rumeno zarjo na čudovito jasnem nebu, ko je Tine stopil na dvorišče svoje hiše. Rahlo, da ne zbudi spečih sester, je potkal na okno očetove spalnice; oče, ki prevzel od sinočnih dogodkov še ni zatislil očesa, mu je prilzel odpirat. Spogledala sta se, kakor da sta se ustrašila drug drugega, spregovorila pa nista besedice. Kmalu zatem sta vstali tudi Lenča in Liza, zbudilo ju je odpiranje vrat in zgodnja hoja. Mislili sta, da se je vrnila Mica, radovednost ju je dvignila iz postelje. Sinočnjega spora sta se kesali vsi noč, zato se jima je odvalil težak kamen od srca, sluteče njeno nepričakovano hitro vrnitev. A varali sta se; namesto Mice sta srečali Tineta, bledega in zaspanega, da se je komaj držal po koncu. Nista se ga upali ogovarjati, dasi sta bili na vso moč radovedni, če je dohitel Mico, kaj mu je rekla in če se bo kmalu vrnila. Sam pa Tine ni ničesar omenil in bolj kot kdaj jima je bila to jutro neljuba bratova molčečnost, ker predvsem bi bili radi izvedeli, če se je Tine oglasil na Lazih.

»Vprašaj ga.« — je Lenča silila Lizo, —
»Ti ga vprašaj.« — se je branila Liza, —
»meni ne zaupa nikake skrivnosti.«
»Očeta bom prosila, oče naj ga vprašajo.«
— se je izgovorila Lenča, in je že stekla v

spalnico k očetu, ki se je ravnokar oblekel in je sedel na postelji. — »Oče,« — je začela nekako boječe, — »ali vam je kaj omenil Tine o Mici?«

»O Mici?« — je ponovil starec, čudeč se nepričakovanemu vprašanju, zakaj sinočnjega spora se ni spominjal več.

»E no, skregala se je, pa je odšla.« — je površno razlagala očetu, ki je neverjetno odkimaval z glavo. — »Tine jo je šel menda iskat, pa se ga ne upam vprašati, če jo je našel. Najbrž je šla na Laze...«

»Na Laze, na Laze!« — je pritrdil starec. — »Kam pa naj gre drugam, če je odšla že o mraku. Kadar se naveliha in preboli jezo, se bo že vrnila — sama...«

Očetovo razlaganje je prekinil Tine, pričel v sobo k zajutruku, ki mu ga je medtem pripravila Liza. Popil je v naglici skledico kave, kruha se ni dotaknil, nakar je molče odšel na delo. Roke so mu bile okorne in bujno je delovala njegova domišljija. Pred očmi so mu vstajale podobe pretekle noči, kakršne je gledal v sanjah pod jelko; njegove misli pa so se sukale okrog Mice in nešteto krat se je ozrl na pot mimo kapele, zakaj vsak trenotek jo je pričakoval, da se prikaže izsa ovinka, uveren, da je odšla na Laze in da se bo vrnila še do večera. Zraven pa so ga napadale temne slutnje, da se ji je med potjo po noči prigodila kaka nesreča. Spomnil se je blaznega Murna in njegovih zmedenih besed o Barbi ter o brvi, ki se je zlomila, kar ga je navdajalo še z večjo grozo. Počas mu je v vednem razmišljanju potekal dan, slednjč se je približalo solnce večernim goram, a Mice ni bilo od nikoder. Tuhtal je, ugibal in preudarjal, kaj naj stori. Morečih skrbi se mora izbežati na vsak način, ker predolga in premučna se mu je zdela noč, ki bi jo moral prečuti v negotovosti. Odločil se je, da pojde o mraku poprašt na Laze in če jo najde pri starih, se bo ponizal ter jo bo prosil odpustanja.

Ko so se užigale na nebu prve zvezde, je Tine zamišljen stopal v dolino, po kateri je zanemarjena vozna pot vodila čez Klanec na Laze. Težka mu je bila hoja in srce mu je utripalo, kakor pred presenetljivimi dogodki, ko je v svitu vzhajajoče lune zagledal Bregarjevo poslopje. Ze naprej je čutil zbadanje neprijazne Bregarice, zato se je ustavil za Bregarjevim hlevom, razmišljajoč, kako se bo opravičil materi in ponavljajoč obljube, s katerimi bo potolažil Mico, da se bo rajši vrnila domov, kjer se mora začeti novo življenje, s tem, da bo tudi Mica imela v hiši oblast in veljavo.

Nič boljše kakor Tinetu se je tisti dan godilo Lenči in Lizi. Preje zgovorni in klepetavi sestri sta molče samotarili okrog doma ter sta se skrili in izognili vsakomur, misleč, da vsa vas govori o njih in oboja njuno dejanje. Obe, ma bi bila Micina vrnitev v veliko radost, zato jima je nad vse ugajalo, da se je Tine napotil na Laze. Sklepalii ste na tihem, kako skrbno se besta odslej izogibali vsemu, kar bi le kolčki; zalilo Mico, zakaj, gospodinja je vendarle gospodinja, kateri pristoji v hiši ugled in spoštovanje.

Pri Bregarju so ob Tinetovem prihodu odvečerali. Celo hišo je iznenadil pozni obisk mladega Gozdarja, ki je, odkar se je oženil, poredko zahajal na Laze. Bregarica je osupnila, zagledavši njegov prepadli obraz, ki je razodeval nenavadno žalost. Kljub temu so bile njene besede osorne in pogovor o delu in o vremenu je kmalu zasukala na Mico, katero je Tinetovo oko iskalo po vseh kotih hiše, tigar ušesa so se napanjala, da ujamejo kak glas, ki bi izdal njeno prisotnost, a vse oziranje in poslušanje je bilo zamar. Vedno tišji je postajal pogovor in naenkrat je vsem skupaj zmanjkalo besede; Bregar pa je s prsti bobnal po mizi, hoteč motiti tišino, ki je zavladovala v sobi.

»Lepe reči se čujejo o vas!« — je zbudila Bregarica Tineta po kratkem molku. O razmerah na Vrtači je bila namreč dobro poučena, saj ji je Primka iz maščevanja do Lence in Lize prinesla vsak zdihljaj iz Gozdarjeve hiše.

»O meni slišite bore malo, mati!« — se je opravičeval Tine, nevoljen radi očitanja, ki mu je rezalo že tako dovolj bolečo srčno rano.

»Ti si gospodar!« — ga je zavrnila odločno mati. — »Če bi ti hotel, bi bilo lahko drugče...«

»Takšen gospodar!« — ga je z zaničljivim pogledom vsekal Bregar. — »Ti si mož...? Nevža...!«

»Oče,« — je odgovoril počasi Tine, potem ko je zgrizel in požrl Bregarjevo zaničevanje. — »Kaj sem zakrivil, sem pripravil poravnati. Vse se bo preuredilo in popravilo, samo Mica naj se vrne, da me reši sramote!«

»Vrne? Kam? Kdaj pa je odšla?« — je plaho izpraševala Bregarica.

»Sino,« — ko se je nekoliko zmračilo. Mislil sem, da je šla domov, zato sem prišel, da jo potolažim in prosim odpustanja,« — je pravil Tine in beseda mu je zastajala v grlu.

»Križ na gor!« — je vzkliknila Bregarica prestrašena ter si je z rokami zakrila obraz. — »Domov je ni bilo, ne sinoči, ne danes, in živ človek ni vedel, da jo pogrešate! Pa zakaj je odšla? O že vem, sprli ste se, in ubožici ni bilo več obstanka...!«

»Torej je res ni bilo domov?« — je vprašal Tine z glasom, razodevajočim neizmerno žalost.

»Ali že nisem povedala!« — ga je prepričevala Bregarica. — »Bog mi je priča in sv. Uršula, moja patrona, da sem govorila resnico.«

»Verjamem, mati, verjamem,« — ji je pritrdil Tine in na ustnih se mu je tresla beseda. — »Pa kam je odšla, kam je izginila...? Kje naj jo iščem...? Vse sem pripravljen storiti... Svetujte, mati...!«

»Poglej na Klanec,« — ga je opomnil Bregar, ki je nemiren vstal od mize — »Morda se je podala k teti...!«

»Saj res, Tine,« — mu je prigovarjala Bregarica, — »pri Zalarju se spotoma oglasi, kar po bližnjici jo udari! Bog ti daj srečo!«

Tine si je oddahnil. Kratko se je poslovil in že je tekel po bregoviti senožeti navzdol proti Klancu, kjer se na pobočju hriba sredi lepega sadnega vrta dviguje zidano poslopje, bivališče bogate Zalarice, Bregarjeve sestre. Vendar mu ni obetala uspehov nova pot, zakaj Mica ni nikdar posebno ljubila svoje tete, zato se mu je zdelo skoraj neverjetno, da se je ravno sinoči obrnila nanjo. Če jo je na poti vjela ploha, potem je bila prisiljena pod tujo streho iskati zavetja in le v najskrajnejši sili bi bila pribežala k oholi Zalarici.

Tako je Tine modroval, ko je pod v strahu, pol v nadi odprl vrata na ograjeno Zalarjevo dvorišče, ki so glasno zaškripala in prebudila hlapca Jerneja, spečega v senu nad hlevom. Mislil, da odpira kak nepoznani gost, je pograbil vile, pripravljene ob steni poleg sebe za vsak nepovabljeni obisk ter se je spustil po lestvi na tla, kjer sta se sestala s Tinetom. Takoj sta se spoznala nekajd neločljiva prijatelja, ki sta svojas skupaj prevasovala marsikatero noč; vendar mu Tine ni mogel zaupati, po kaj je prišel na Klanec. Po ovinkih je izvedel od Jerneja, da Mice že dolgo ni bilo pri teti, ki je sklenila, da jo bo raditega v svoji oporoki popolnoma prezrla. Tinetu se je stemnilo pred očmi, zadnja iskrica upanja mu je ugasnila. Hitro, da ne izda svoje boleti, je v pridržanem joku ostavil dvorišče, zakaj hlapec mu je vedno hitreje segal v besedo, hotel kar po sili izvedeti, kaj ima na srcu.

S težkim srcem in s solzami v očeh je stopal Tine v dolino. Kolikokrat je vriskal in peval po tej poti, ko je še kot mladenič hodil na Laze, nocoj pa mu je tovariš obup in tovarišica bridkost. Spomnil se je Polonice, krotke in poniže, kateri je svojas obljubil zvestobo, a je prelomil dano besedo. Morda je zdaj ona srečna, njega pa preganja in tepe zaslužena kazen... Izmučen je dospel v dolino. Kakor v težkih slatnjah je šumela Jelšca, mimo pa je na desno in levo vodila uglajena pot. Kam naj se obrne, da najde izgubljeno srečo? Noč je molčala in odgovora ni bilo od nikoder... Naslonil se je na drevo, rastoče ob poti ter je bridko zaplakal.

Repec, kateremu je tisti dan v spominu na preteklo noč potekel lepo in mirno, je sedel zvečer na klopci pred mlinom, zroč v potok, kjer je otekala voda na mlinska koleša. Zapazil je v motni mesečini, pravkar se razlivaljo čez dolino, hlad, plavajoč po vodi pred čistilno mrežo. Stopil je na mostiček, nahajajoč se med mrežo in zatvornicami, da si ga ogle-

da in potegne iz vode. Spoznal je brv, ki je med nalivom obtičala ob bregu med koreninami vrb, na sredi pa se jo je oklepalo žensko truplo. Bila je Gozdarica. Hiteča med nalivom k staršem na Laze, je stopila na brv, omajano v vsled kipenja valov in hlad, ki se ga je v strahu in nevarnosti oklenila, je z mlado žrtvijo spaval po poneči strugi, v hipu, ko se je strahopetni Murn v domišljiji na umrlo sestro vračal iz trga domov. — Repec je prestrašen zaklical na pomoč. Tine, ki je prišel medtem po dolini do mlina, je slišal vpitje ter se mu je plaho približal. Nezavesten se je zgrudil ob svoji mrtvi tovarišici, katero sta Repec in njegov hlapec ravnokar potegnili iz vode ter sta jo na bregu ob mlinu položila v mehko travo.

Zjutraj je ob žarkih vzhajajočega solnca naznanil mrtvaški zvonček iz zvonika sv. Janeza nepričakovano vest o smrti mlade Gozdarice. Globoko je presunila ta novica vadržane, ki so se s prižiganimi svečami zbirali ob znamenju, kateremu se je iz doline bližal sprevod z mrtvaško krsto; prvi za njo je stopal Tine, odkrit in z upognjeno glavo, Bregar in Bregarica, kateri je Repec z najboljšim uspehom pripravil na žalostni dogodek, sta vsled neopisne bridkosti, ki jima je ovirala stopinje, v njegovem spremstvu ostala daleč za sprevodom. Pri Gozdarju pa je tesar med obupnim beganjem in jokom neutolažljivih sester dovršil mrliški oder, na katerega so med svetlice in sveče postavili odprto rakev mlade gospodinjice. — Staremu Gozdarju, ki je sedel še vedno na postelji, na blazini, kamor je bil spravil tisto jutro svoj denar, se je vidno vračala prejšnja zmedenost. Spomin na dogodek pri kapeli in pa zdihovanje ter vpitje, ki se je nenadoma pojavilo v hiši, je na njegove oslabele možgane pogubno vplivalo. Vedno bolj zmešano je govoril, vprašajoč sosedo, katerih v svoji nenadni pozabljenosti, iz katere je izviralo omračenje razuma, že mnogo ni več osebno poznal: kdo je ta žena, ki leži na mrliškem odru. Ko so mu povedali, da se je ponesrečila Mica, je neverjetno odkimal z glavo ter je dostavil: kar je, to je... Lenča in Liza pa sta se plaho bližali sosedam, prihajajočim kropit, njune bridke solze in globoki vzdihli so jih prosili odpustanja. Tudi Primka je prilezla z Lazov ter je boječe prišepala v hišo; ojačila jo je žele bogata miloščina, s katero sta jo obdarili ponižani sestri. Ob mrtvaškem odru nesrečne žrtve se je jenjalo sovrastvo in končal preprič, ki je povzročil v vasi toliko jeze in razdora.

Tunakinja iz Štajra.

Povest. Prevaja ***

(Dalje.)

Hendel je vase zaškripal od srdite boli, da so ga zapustili vsi prijatelji in je rekel: »Nočem namestnika. Moj sin je mož kakor vsak drugi.«

Tedaj je narednik Štifterger na glas zapvil: »Ne, najboljši je vseh v Štajru.«

Hendel bi bil rad podal roko temu katoliškemu strelcu. Pa ni smel, bil je sodnik. — Stari stotnik, ki je še stal z golim mečem ob sodnjem stolu, je zavrnil moža: »Mir tukaj! Štifterger je ključoval: »Resnica se sme povedati.«

Gifin je stopil k Tanu in je par besedi izpregovoril z njim. Nato je rekel sodniku: »Te može, ki so tako udani morilcu, moram odsvoliti in bom peklical vaše sodnijske rablje, sicer se bo pri sodbi nekaj zgodilo.« Hendel je pritrdil: »Storite, kakor se vam prazdi.«

Gifin se je obrnil k strelcem, ki so stali okoli morilca, nekateri pa so bili pri vratih, in jim je rekel:

»Štajerski strelci, izgubil je svoj čin in je izključen iz strelskega zbora. Zato ga na pot, ki jo bo moral iti, ne boste spremljali vi, temveč ga bodo kakor druge hudodelce vodili rablji in ga stražili. Vas ni več treba tu. Štifterger, postavi svojo četo spodaj pred mestno hišo in zadržajte ljudi, da nihče več ne pride noter.«

Tedaj so vzkliknili strelci: »To ne gre, mi ostanemo tu, sami ga bomo stražili, ne pustimo rabljev do njega.« Gifin je tlesknil z mečem v tlak: »Hej! Slišite! Kje pa je pokorščina?«

»Da, gospod Gifin, ne gremo proč od njega, da veste,« je kričal Štifterger. »Navaden hudodelec pa tudi ni, to ni res!«

Henrik je na laiko s svojo blede roko potlačil dvignjeno narednikovo pest. »Pač, sem — in je drhteč pokazal proti oknu, pred katerim je še vedno v močrem svitu majniškega dne plavala v svoji krsti mrtva deklica liki znamenje svetlega križa na dan sodbe.

Štifterger se je plaho prekrizal in je območnil. S povzdignjenim glasom je vdrugič velel Gifin: »Strelci, odstopite! Štifterger, boš li ubogal ali ne? To je že drugo povelje? Štifterger je votlo zarenčal: »Saj grem.« Prijel je Henrika za roko in jo je poljubil, nato je na mah s svojimi medvedjimi rokami objel nesrečnega in je svojo sršasto glavo pritisnil na njegove ranjene prsi ter je zrtul kakor zvest pes. Henrik je zadušeno zamrmral: »Rudolf, Rudolf.« To je bil njegov zadnji prijatelj, tudi ta ga zapušča, mora. Vzeli so mu ga, tudi to je videla Štefka v svojem blaženem, smeljočem se miru. In tako je moralo biti.

In zopet so nekateri svetovalci zasenčili svoje oči, ne tako sodnik. Trd in okamenel je sedel na svojem stolu, z nadčloveško voljo je gledal muko, ki jo je moral njegov sin trpeti pred smrtjo, toda njegovo močno srce je trpe-lo, kakor bi bila to njegova lastna muka.

Štifterger je izpustil iz rok smrti posvečeno Henrikovo telo, uravnal si je puško in je z mokrimi očmi, ves hripav od boleti zaklical po dvorani:

»Res je, umoril je ubogo Štefko, ki je bila najljubeznivejša in najpridnejša deklica v Štajru, on pa je bil najljubeznivejši fant, najlepši in najboljši stotnik, pojdi, morale, strelci, takega ne bomo dobili nikoli več.«

In odpotoval je, tovariši pa za njim. Močje z rožnimi vencii, ki so stali pri vratih, so mu takoj napravili prostor. Lindner pa mu je podal roko, rekoč: »Morilec je, od tebe pa je lepo, da ga nočeš zapustiti.«

Štifterger ga je ježno pogledal: »Pusti me, lisiak, tudi ti si ga psoval, toda Bog v nebesih vidi njegovo krvavo, strto srce, da veš. Pojdi, fantje, počakali bomo na dvorišču, dokler ne bo izrečena sodba, to še moramo slišati.«

V sodnji dvorani je postalo mrtvo in tiho, to je bila priprava za sodbo.

Hendel je zahteval, naj katoličani, ki jih je bilo še mnogo pri vratih, zapuste dvorano, in naj se že vendar enkrat mrlič nese naprej. Gifin, ki je še ostal v dvorani, se je radi tega dogovarjal z možmi ob vratih: Umaknili so se na hodnik in na stopnice, hiše pa niso zapustili.

Tudi krsta pred oknom se ni premaknila, nekdo pa je zavpil od spodaj gori: »Kadar bo izrečena sodba, jo bomo nesli naprej, prej ne.«

S tresočo roko si je Hendel odstranil s čela mokre lase, zmešano mu je begalo oko po dvorani... Sodbe čakajo: njegovi prijatelji v dvorani, njegovi sovrastniki zunaj na cesti, Štefana pa v večnosti. Le ena beseda: Smrt.

Nato je rekel sinu ujetniku:

»Henrik Hendel, dejanje je doprinešeno, deklica je mrtvo, priznal si, tukaj je morilno orožje, ni nam treba več drugih prič. Ako imaš li še kaj povedati v svojo razbremenitev, ali karkoli, povej, po naglem sodu moramo hitro postopati, in ljudstvo zahteva pravico.«

Henrik se je vnovič po konci vzravnal. Za njim so že stali rablji z gredmi, živinskimi obrabi. Tan jih je poklical noter. Henrik je sklenil roke proti mrtvi deklici in je rekel s mirnim, stanovitim glasom:

»Ničesar nimam povedati sebi v prid. Kakor je bila ona pobožna, sladka in sveta, tako krut in satanski sem bil jaz. Dajte ljudem, kar hočejo.«

Hendel je prijel za meč in se je dvignil. V tem trenutku je bil videti močno postarjen in ves zlomljen. Toda premagoval se je in je v svojem mrkem veličanstvu po konci stal, kakor pred dvema mesecema, ko je Štefano poslal na sramotni oder.

»Moj sin, Henrik Hendel, nekdanj stotnik, Štefanin morilec,« je počasi, težko hropeč rekel. »Ničesar več nimam povedati, zato gre meni na tebi izpolniti postavo, katere strogoost ti je znana. Ne zaradi ljudi, niti iz kakšnega drugega vzroka, marveč samo zaradi pravice, pred katero se razblinijo v nič vse, tudi najsvetejše krone vezl.«

Dvorana je obmolnila, vsi svetovalci so vstali. Hendel se je boril sam s seboj. Kako mu je v srcu kipeła kri, kako je zagnala grozni krik, ki mu ni podoben noben glas na zemlji. Ta mož stoji pred njim ponižan, pozeptan in onečaščen, vendar mu venča glavo krvavi svit trpeče ljubezni. Ta mož, nekdanj najkrasnejši v deželi, je sedaj najbednejši in zadnji, vendar ne nosi lastne, temveč tujo krivdo. Res je njegova roka umorila žensko, toda nekdo drugi mu je nabrusil bodalo, nekdo drugi mu je otemnil srce. Sedaj ga bodo tirali k rabelskemu tnalu in bodo mučili njegovo lepo, nedolžno telo, toda on ni kriv krvi Štefane, ki jo je ljubil, ampak oni, ki jo je sovražil, ki je nedolžnemu fantu črni strup obrekovanja vbrizgnil v srce, Hendel, štajerski sodnik in sodnik svojega sina, je pred Bogom kriv umora na Štefani.

Votlo je zažvenketal meč, Hendelovo roko je stresal krč, ki mu je trgal globine srca.

In zopet je govoril Hendel, toda ne več ujetemu morilcu, marveč svetovalcem in katoličanom, ki so čakali pred dvorano, in govoril je s tako močnim, silnim glasom, da niso samo oni, ki so stali pred dvorano, ampak tudi tisti, ki so spodaj stali pri mrliču, brez glasu prisluškovali, kaj govori sodnik.

»Štajerci, ta mož tukaj-le, moj sin, ki je kriv umora in mora umreti, to pravim tu in tega ne izpodbije noben menih, je bil slaven junak, dokler ni izvršil tega čina, in to naj ve ves svet, in ako bo moral umreti, naj se mu to zapiše na grob; vi vsi ste priče njegovega junštva, jaz sem tudi Štajerci! — še silnejše je kipel Hendelov glas in je, kakor bi klical na pomoč velikan, na katerega padajo gore, donel skozi zidove dvorane ven v nekdanj luteransko, danes papeško mesto Štajer, »bil je junak proti meni in za vas, spomnite se tega! — Dekle, ti ležiš mrtvo, in zaradi tebe naj gre pod meč, dekle, toda on je bil tudi tisti, ki ni enkrat, ampak desetkrat zaradi tebe tvegaj svoje plemenito življenje, in te je ljubil do zadnjega. Jaz pa sem te sovražil, kakor sem sovražil tvojo Cerkev in jo že sovražim in jo bom sovražil do smrti.« — Ogenj je tuknil iz Hendelovih oči, divje so se mu dvigale prsi, sedaj sedaj vejal Vsi naj slišijo! Že nastaja šepet in šum, oni tam-le pač imajo pod plašči skrivne meče, naj jih dvignejo in naj udarijo nanj, da, na njega, ki je kriv, naj strgajo z njega plašč in veržico, naj ga vržejo po stopnicah doli in naj mu s papeškimi nogami počeptajo glavo... toda živi naj njegovo razmuženo, ljubo dete, njemu pa naj zlomijo in porobe nesrečni meč, s katerim ga mora soditi.

»Iz sovraštva sem jo poslal na sramotni odr, ker je sramotila in ogrozila moje delo. Iz sovraštva sem dal obesiti Zelerja in sem dal proti vam papežnikom postavo, vam v sameh, ker je bila moja golfa iztrebiti vas in zažreti vašo Cerkev. Iz sovraštva sem vam ponovno pred cesarjem odrekel cerkev, toda ta-le mož, ki stoji pred vami v svoji krvi, vam je proti meni in vkljub moji jezi priboril eno cerkev.« Spodaj na trgu in zgoraj v dvorani je rastle govorjenje in šepetanje, papeški so se med seboj spogledovali, pa gorje, oben meč se noče prikazati, pač pa je nedo zaklical: »Sodbe hočemo! Toda Hendel dalje govoril in je podžigal svoj srd, očetovska duša pa se je utapljala v boli za sina. Ta molče stal pred njim in je gledal samo na mrtvo deklico. In Hendel je zavpil: »Štajerci! papežniki! — Vašo Štefano, ki jo je ljubil, sem tako dolgo pri njem grdil in črnil, dokler nisem s svojim sovraštvom zastupil nedolžnega srca, bodalo, ki ga je dvignila njegova lepa in plemenita roka, sem nabrusil z... Kje je pravica, povejte vi, papeški ožje, ako mora umreti on, ki je bil zapeljan s silo prigan k umoru, oni drugi pa, ki je bil njegovga dejanja, ostane brez kazni —

papeški može iz Štajra, njegovo je bilo dejanje, toda moja je bila volja.«

Prekinil je in se je oziral okoli po dvorani. Nihče se ne gane, niti od svetovalcev niti od papežnikov. Nihče ne plane z ognjenimi očmi iz katoliške križarske vojske in mu ne zakliče: Hendel, ki si pogubil nas, Štajer in svojega fanta, sedaj umrl... O ta grozna tihota, o ta strašni mir in red, ki vlada v tej množici! Kakor črn pajčolan se mu ovija okoli glave in mu podira ter bromi srce. Zaman je izival jezo ljudstva... ni tu zanj niti pesti niti meča, toda za njegovo dete je meč tu, on sam ga drži in ga mu ne prihranijo.

V črnih in krvavih oblakih, ki mu vstajajo pred očmi, je videl sina obrniti se proti njemu in je kakor iz daljave slišal njegov glas, oj ta dragi in ljubljani glas, ki bo kmalu utihnil za večno: »Oče! Mine no vid, ker sedaj mu je prvič rekel »oče«, odkar so mu ga predali. Ne gubi besedi zaradi mene, nisem vreden. Tudi moja volja je bila, nihče me ni silil k takemu sramotnemu dejanju. Nisem otrok, ampak mož! Ti je nisi poznal, zato si verjel v slabi reči o njej, jaz pa sem jo poznal in ljubil, nikdar bi ne bil smel slabega verjeti in je umoriti.«

Takoj se je oglasilo več svetovalcev: »Res je, tako je. Imel je prosto voljo. Vi niste verovali v Štefanino nedolžnost, gospod Hendel, eden verjame, drugi zopet ne, to pa še vendar ni bil vzrok za fanta, naj gre in jo umori.« (Dalje.)

Plugu.

Od zgodnje pomladi do pozne jeseni kot umen delavec obrača zemljo; od zore do mraka se plaziš po polju, in plodna tla setvi pripravljajš skrbno.

Velika in lepa je tvoja naloga: plevel uničuješ in brazde rahljaš; pred tabo se vrtjajo črvi škodljivi, moriš jih, sočutja do njih ne poznaš.

Ti mesta, dežele, države vzdržuješ, vse delo življenja na tebi sloni, pomanjkanju, revščini poti zapiraš, bogastvo s teboj se človeško množi.

Kdor kruha ne služi si v potu obraza, nerodno ponudi ti belo rokok, a kmetu vse tvoje navade so znane in spretno te prime z železno pestjo.

Limbarski.

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsa-kovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj, kako tu ublažujejo bolečine in utrjujejo telo masaže s Fellerjevim pravim Elza-fluidom! 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici 42 kron. Dravna trošarina posebej.

Potrebuvali bi odvajajoče, želodce okrepjujoče sredstvo? Poslužite se le Fellerjevih pravih Elza-kroglic! 6 škatljic 18 kron. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. — Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg št. 16, Hrvatska, F.

Sprejmeta se takoj za večje posestvo blizu Ljubljane? Če mogoče stavite hišo, ali celo hlapec. Oglasitj se je v soboto ali nedeljo pri J. Koster, Selenburgova ulica 6 v Ljubljani.

ŠIVALNE STROJE in potrebščine, najbolje vrste, prodajava: Rebolj & Jazbec v Kranju.

Krepak deček, poštenih staršev, star 14 let, ima veselje do mizarstva ter se hoče pričliti tej stroki. Ponudbe na upravnštvo „Domoljuba“ pod „Vajenec“ 23.

Novootvorjena

tvrdka za izdelavo cementne strešne opeke se svojim cenjenim odjemalcem najtopleje priporoča, ter javlja, da ima v zalogi večjo količino najboljše kvalitete opek po najnižjih dnevnih cenah. Z velespoštovanjem

Ioan Sever
VIC št. 38 pri Ljubljani.

Zopet nekaj za Vas!

Mučil Vas glavobol? Trganje po udih? Giht in revmatizem? Prehlajenje? Nespanje? Nervoznost?

Poizkusite tudi Vi Fellerjev pravi Elza Fluid. On dill se bodete in hvallili Fellerjev Elza Fluid kot dobrega prijatelja v hudih stih! 6 dvojnatih ali 2 veliki specialni steklenici 42- K. Ravna prašek in tablete soper revma 15- K. Aspirin praški 15- K.

All Vam želodec ni v redu? Težka prebava? Nimate teka?

Oj, kako bodete zadovoljni, če poizkusite Fellerjeve prave Elza-kroglice! Te so resnično dobre! 6 škatljic 15- K. Sagrada Barber 15- K. Želodce okrepjujoča 4 v d s k a tinktura 20- K. Balsam in življenjski esenc 5- K. Pravi Sechoferjev balsam 15- K.

Za prebavo!

Prebavni prašek 4- K. Soda bicarbonica 2- K. Otvarjajoča želodčna sol 5- K. Karisbadka sol 5- K. Hogenerei znamka „Hega“ (diastolice soli po prof. Neusser-ju) škatlja 15- K. Najdnože ricinovo olje 6- in 20- K. Tm arzi in den pastilje 2 50 K. Čaj za diščenje krvi 8- K. Senesovo listje in Mutterlietej od 2- K naprej.

All kašljate?

Sluz odstranjuje in kašelj tolaži Zagorski prsi sok 2- K. Hega-ploščice (prave pastilje soper kašelj) 7 50 K. Bomboni in slada in trpetca od 2- K naprej. Prsti čaj proti kašlju 5- K. Plakorski praški 2- K. Guajakovi sirup na zdravniški predpis 40- K. Lipov čaj 8- K.

Glavobol?

Enavo tako pripraven, kakor zanesljiv v uporabi je Fellerjev mentolni drnik „Elsa“ 12- K. Prašek soper glavobol 15- K. Klin prašek, prašek soper mialgije 20- K.

Zobobol?

Zobne kapljice 2- K. Zelena voda 2- K. Očesna voda 2- K.

Srbečica, garje.

Mazilo soper garje 12- K. Naphtolno mazilo 16- in 20- K. Zvezljeno mazilo 12- K. Vsa ostala mazila kakor Zinkovo mazilo, belo svinčeno mazilo, aromatično mazilo, lavovo mazilo in škatljah po 2- K. 7- in 12- K. Mazilo za rane 15- K. Orožje mazilo in kašalni cvet 1- in 60- K. Mazilo soper cesebline 15- K. Diastolon obliž, repni obliž 2- in 4- K. Cvet in mazilo soper golbo 15- K.

Zdravila za živino.

Živinski praški 1 škatlja 2 20 K. Mazilo za konje 25- K. Arnika 6- in 20- K. Grenka sol 2- K. Kroolin 15- K. Terpentinsvo olje 6- in 20- K. Gosti terpenin 2- in 10- K. Mazilo soper uši 2- in 12- K.

Pri vprašanju

naj se prilože poštno znamke na odgovor.

Slabokrvnost?

Tekoči železni ekstrakt 10- K. Železni albuminat 40- K. Na zdravniški predpis Arsofortintektolitoletski lekarnik sv. Duhu na Dunaju 25- K. Hega-ferrin 45- K. Anpani železni sirup 20- K. Blandtektolitolet 18- K. Pravo najdnože ribje olje „Elsa“ 20- K.

Sredstvo soper gliste!

Misa glistovni sladkorji 1 vrečka 7 50 K. Sladkorji ali čisto glistovno seme na tehtnico od 4- K naprej.

Proljev, diareja?

Bacteriove kolera kapljice 15- K. Krčne kapljice 10- K. Očmetovne kapljice, Metisov cvet, Kamlično kapljice, Kimlovo kapljice, Romandev kapljice, Baldrian kapljice, Hoffmannove kapljice mala steklenica 5- K. Valika 20- K. Bobrovo kapljice (Bibergeitropfen) za šene 2- K.

Državna trošarina

se računa pri alkoholnih preparatih posebno, ampak samo po lastnem strošku.

Omot in poštnina

se računa posebno, toda najceneje. Priporočila se ved na enkrat naročiti, kajti stroški na več robe razdeljeni, manj znašajo.

II. Naročila se adresirajo na:
EVGEN V. FELLER, lekarna,
Stubica donja, Elsatrg 16. Hrvatska.

IV. JAX IN SIN

Dunajska cesta št. 15, LJUBLJANA

Številni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu. — Ustanovljena l. 1867. — Došlo je ravno kar večje število strojev za vsako obrt.

Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „ADLER“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn: Dürkopp, Sigris, Waffensrad.

Izgubil se je pes

bernhardinske pasme, velik, dolgodlak, bel z rumenimi lisami, dne 5. t. m. na Oriem. Dobro nagrado dobi, kdor da pojasnja, kje se sedaj pes nahaja na upravo „Domoljuba“ pod šifro „Bernhardinec“.

ERJAVEC & TURK

: TRGOVINA Z ŽELEZNINO :

pri „ZLATI LOPATI“ preje Hammerschmidt (Mühleisen)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,

— nasproti križanske cerkve. —

♦ Založba cementsa. ♦

Modna in manufakturna trgovina

„Pri Ivanki“

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 29

priporoča svojo veliko zalogo raznega blaga, kakor: sukno in žamet za moške, svilo in volneno za ženske obleke, hlače, modro kotenino, cefirje, oxforde, rujavo in belo kotenino, kotenino z rjuhe, cvilih za postelje, raznovrstne odeje, različne barhente, volnene in svilene robce, nogavice in sukanec, ter drugo, po najnižji ceni.

Domačo semensko deteljo

kupuje vedno po najvišji ceni Fran Pogačnik, trgovina z žitom, moko, semeni in deželnimi izdelki v Ljubljani, Dunajska cesta 36.

Kante od petroleja

plučnje po K 58— za dve z zabojem vred postavno vsake železn. posaje Sever & Komp., Ljubljana.

STROJE:

Gepeljne, slamoreznice, trijerje, fino strojno olje, cement-portland za napravo strešne opeke in belo sol nudi najceneje tvrdka ANTON KASMAN, Skofja Loka, Gorenjsko.

Primešaj krmi Mastin!

V smislu odloka doželne vlade za Kranjsko v Ljubljani z dne 18. julija 1899., št. 10.596, ki mi ga je mestni magistrat ljubljanski izporočil dne 28. julija 1899., št. 25.265, smejo dietetično sredstvo Mastin, redilni prašek za prašiče in za vsako živino, lekarnariji, trgovci, drogistji in kramarji prosto prodajati. Mastin je kot prosti obrtni predmet oglašen. V Ljubljani, dne 8. avgusta 1900, mag. opr. št. 28.561. Ako Mastina v lekarnah in trgovinah ne dobite, ga naročite po pošti. — 5 zavojev Mastina stane K 50— in se jih pošlje poštnino prosto na dom.

Mazilo zoper garje (naftol-mazilo) uniči pri ljudeh garje, lišaj, srbečico, kožne bolezni in izpuščaje; pri živini uniči garje. Lonček tega mazila velja po pošti K 15—.

Lekarnar Trnkoci v Ljubljani (Slovenija) zraven rotovža.

Sprejem vrtnarskega vajenca

poštenih staršev

Ivan Šimenc, vrtnar, Ljubljana, Gradisče 12.

Kdor potuje v Ameriko

ali kam drugam, in rabi popotno košaro, jo dobi pri meni, je domač izdelek, najboljše kakovosti in najceneje.

Anton Merhar, pletarski mojster,

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 22.

Miši - podgane stenice - ščurki

in vsa golazna mora poginiti ako porablja moja najboljše preizkuš. in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim 12 K, za podgane in miši 12 K, za ščurke, posebne močne vrste 20 K, posebno močna tinktura za stenice 12 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesom 10 in 20 K, mazilo proti ušem pri ljudeh 5 in 12 K, mazilo za uši pri živini 6 in 12 K, prašek za uši v obleki in perilu 10 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (unič. rastl.) 10 K, prašek proti mrvljam 10 K, mazilo proti garjam 14 K.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport: M. JUNKER, Petrinjska ul. 3, ZAGREB t.

Agitirajte

za

„Domoljuba“

Anton Kunstek Ljubljana, Kopitarjeva ul. 4,

priporoča svojo veliko zalogo

usnja in čevlj. potrebščin

na drobno in debelo.

Ponudite ose neporabno zlato in srebro star denar, tolarje, srebrnike, zlatnika itd. ker vam vse to leži doma v shrambi brezobresno, torčki

I. Augustin, Ljubljana, Dunajska cesta šte. 36.

Dobra samostojna kuharica

(poleg ene služkinje) k dvema osebama se tako sprejme pri Vračih, Ljubljana, Gledališka ul. 4/2. a Zglasiti se je od 12—15 ure.

TRST-AMERIKA

Angleška parobrodna družba

CUNARD LINE.

Zastopstvo za Jugoslavijo: Jugoslavenska banka d. d., ZAGREB.

Odprava potnikov I. II. in III. razr. preko Trsta in Cherbourg-a v New York. Sprejema naročila za prostore na parnikih za Grčijo, Anglijo in Ameriko, ter obratno za Jugoslavijo.

Natančna pojasnila daje:

CUNARD LINE, ZAGREB,

Vrhovčeva ul. 15.

Trgovina

MARIJA ROGELJ

Ljubljana, Sv. Petra cesta 38,

priporoča svojo veliko zalogo stofa, čajga, porhenta, cvilha, šifona, cefirja, svile, dalje odeje (koltre) in bate za odeje, nogavice, bombaž (pavola) in drobnarijo.

Blago dobro, cene nizke.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. v Ljubljani

posluje začasno v prostorih Zadr. družne zveze, Dunajska c. 38I.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Poblaščen predajalec srečk Državne Razredne Loterije. Izplačuje svojim klientom vsak znesek brez odpovedi v gotovini.